

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13400

DER MARSH AF

Andrei Dmitrievich Irkutov

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ש ז ל ע ר - ב י ב ל י א ט ע ק

א. אירקוטאָוו

דער מאַרש אַף וואַשינגטאָן

MICROFORM

ווײַטרום לענדישער סעלוקע-טארלאג

מינסק — 1928

ש י ל ע ר - ב י ב ל י א ט ע ק

א. אירקוטאָוו

דער מאַרש אָף וואַשינגטאָן

אױסגעגעבן פֿון רוסױס בױג-ליק

וויסרוסלענדישער מעלוזכע-פארלאג

מינסק — 1928

מינסק, 1-טע דרוקעריי פון וויסרוסלענדישן מעלכע-פארלאג

סיראזש 3000

באשטעלונג 502

בלאזטיבעל 1298

אַנשטאַט אַ פֿאַרוואָרט.

אין זיין בוך, פיאָנערן פֿון דער גאַנצער וועלט, דערציילט
דער כ' שאַמעט:

... אין אָנהויב 1925-טן יאָר איז איבער אלע
שטעט פֿון אמעריקע אַדורך אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע.
דאָס האָבן זיך מאַכעט קינדער אויפֿגעזאַמלט פֿון אלע עקן
לאַנד און געלאָזן זיך מיט פֿאַנעס און פֿלאַקאַטן קיין וואָ-
שינגטאָן (הויפטשטאָט פֿון אמעריקע) בעטן באַם פרעזידענט,
אַז ער זאָל באַפֿרייען זייערע 113 פֿאַטערס, וואָס מ'האַט
פֿאַרזעצט אין טורמע. אָף די קינדערשע פֿאַגען איז געווען
אַנגעשריבן:

קערט אונדז אום

אונדזערע פֿאַטערס!

די דעמאָנסטראַנטן זיינען געווען קינדער פֿון אַרבע-
טער, אָנגעטאָן אין אַרעמע קליידער. דערדאָזיקער אַרויס-
טריט האָט געמאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק אָף די אַרבעטן-
דיקע פֿון אמעריקע. אַפֿשטעלנדיק זיך אַפֿן וועג אין יעדער
שטאָט, פֿלעגן זיי איינאַרדענען מיטינגען, וואָס פֿלעגן
אויפֿאַמלען טויזנטער פּראָלעטאַריער. אָף די מיטינגען

פֿלעגן קליינינקע דעמאָנסטראַנטן דערציילן פֿאַר זייערע
צוהערער די שוידערלעכע געשיכטע פֿונם ארעסט פֿון זיי-
ערע פֿאַטערס, און ווי עס קומט אַרױס צו לעבן זייערע
פֿאַמיליעס אָן די איינציקע שפייזער.

די דאָזיקע מיטיילונג איז גערייגט געוואָרן אין גרונט פֿון דער
פֿאַרלינגדיקער דערציילונג. דער אַווסאַר האַלט פֿאַר זיין כּויוו
אויסצוריקן זיין דאַנק דעם כּי שאמעט פֿאַר דעם, וואָס ער האָט
אױס דערלויבט צו באנוצן זיך מיטן מאָנסקריפּט פֿון זיין בוך.

שווער צו זאָן וועמען עס איז צוערשט איינגעפֿאַרן. מעג-
 לעך, אָז ביל ראָיסן. עס קאָן אָבער אויך זיין, אָז מערן גריי.
 זייער מעגלעך אויך, אָז דער גראָבער אימבאוועגלעכער דושאַי
 דאָומפּסאָן האָט דאָס אויסגעקראַצט דעמדאָזיקן געדאַנק פֿון זיין
 רויטהאַרזיקן קאַרק. ווי דאָס זאָל ניט זיין, אָבער זיי זיינען זיך
 אַלע דריי אָנגעגאַנגען איינער אַפֿן אנדערן אָף דער איינבאַג-
 סטאַנציע פֿון א קליינעם אַטעריקאַנישן שטעטל מיט עטלעכע מי-
 נוט פֿאַרן אָנקומען פֿון עקספרעס, וואָס איז געפֿאַרן אין הויפט-
 שטאָט פֿון די פֿאַרייניקטע שטאַטן — אין וואַשינגטאָן.

— אַלאָ!—האָט אויסגעשריען ביל—איר באַזענט דעם צוג?
 מערן איז געבליבן אין פֿאַרלעגנהייט, און אז זי האָט גע-
 ענטפֿערט, יאָ, איז אין אירע אויגן קענטיק געווען, אָז הינטער
 דעם, יאָ באַהאַלט זיך עטוואָס מער, ווי א פּאַשעטער פֿאַרלאַנג
 אַ קוק צו טאָן אָף די לאַמטערנעס פֿון גיגאַנטישן לאַקאָמאָטיוו.
 — דושאַי אויך? — האָט ביל זיך פֿאַרווונדערט — דו האָסט,
 דוכט זיך, ניט ליב אומזיסט צו אַנלייגן אַ גאַנג.

דושאַי האָט אויסגעפֿראַגט דאָס מויל צו ענטפֿערן, נאָר ביל,
 באַמערקנדיק הינטער זיינע פֿלייצעס די צונויפֿגעוויקלטע, מיט
 אַ רימען איבערגעבונדענע קאָלדרע, און נאָך עפעס א זעקל,
 אַ היפש אָנגעפֿאַקטן, האָט אויסגעשריען:

— דו האָסט זיך גאַר אַפּאַניט, אויסגעקליבן צו מאַכן
אַ רייזע! וואָרט, וואָרט... מער? איז דאָך אויך מיט בא-
נאזש!

מערי האָט טאַקע געהאַלטן אין די הענט אַן אלטן אויסגערי-
בענעם סאַקאָוויאַזש, וועלכן זי האָט זאָרגפֿעלטיק באהאלטן היינט-
טערן רוקן. ביל אליין האָט גיט פֿאַרבאָרגן זיין היפּשן קלומעק, וואָס
איז געווען אַריבערגעוואָרפֿן אָף צוויי לייזונטענע לענטעס אַרױבער
זיינע פֿלייצעס.

— נו, וואָס! — האָט ער געזאָגט, ווי איך זע, פֿאַרן מיר
אַלע דריי ערגעץ. איך רעכן, אַז מען דאַרף גיט מאַכן פֿון דעם
קיין סאָד. דו ווההין, מערי?

— קיין וואַשינגטאָן — האָט געענטפֿערט דאָס מיידל.

— און דו דושאַי?

— אויך טאַקע אהין.

— וואָיל! און איך, יאַטן, קלייב זיך אין דעמועלבן אָרט. אויב
אַביז דעם וועלן מיר נאָך אין וואַשינגטאָן באזוכן איינע אין
דיזעלבע פּערוואָן, דאָרפֿן מיר זיך האַלטן צוואַמען. און וואָס
סיאזו שאַיעך צו מיר, קלייב איך זיך צו זיין באַס סאַמע פּרע-
זידענט. און איר?

— איך אויך! — האָט מער? געענטפֿערט דערפֿרייט.

— און איך אויך— האָט אונטערגעכאַפט דושאַי.

ביל האָט אַ שטייבל געטאַן. ער איז געווען אָף פֿטלעכע
יאָר עלטער פֿון זיי ביידן. סיאזו אים אויסגעקומען לעכער-
לעך, וואָס אַזעלכע שנעקעס האָבן זיך געלאָזן אָף דעם, אָף
וואָס ער האָט זיך אַנטשלאָסן ערשט נאָך לאַנגע טראַכטעניש אין
וואַקלעניש.

— צוליב וואָס פֿאַר אַן איניען?

דושאַי איז צוגעגאַנגען געענטער אין אַרויסגעשעשטשעט:

— דאָס איז ביל, אַ גרויסער סאָד. איך פֿאַר פֿאַדערן...
 — אַהאָ!— ביל האָט באַגוטקנדיק אַ פּייף געטאָן.— דו וועסט
 פֿאַדערן באַם פּרעזידענט? וואָס זשע וועסטו באַ אים פֿאַדערן?

— איך רעכן, ביל, אַז דאָס, וואָס דו.
 — און מעריז?
 — איך ווייס נאָך נישט, האָט מערי געזאָגט — עפֿשער דאַרף
 מען נישט פֿאַדערן, נאָר גוט בעטן.

— פריער א בעס טאן, אין דערנאך, אויב ער וועט ניט
איינשטימען...

— אויב ער וועט ניט איינשטימען — מער? האט אָנגעכמו-
רעס אירע דינע ברעמען — וועל איך אים אַריינזאָגן בלייך אין
סאָנים אַרײַן, וואָס ער איז אַױנס.

— אַ כּוואַט! איז פֿאַרן מיר זאלבערריט אין וואַשינגטאָן.
— אַפֿן עקספרעס?

— נאָר ווי האַלט עס בא אונדז מיט בילעטן?

— איך רעכן בעסן דעם קאָנדוקטער—האַט געזאָגט מערי.

— איך האָב אויך דאָס געקלערט טאָן — האָט מוידע געווען
דוּשאַי.

— דעם עמעס זאָגנדיק, יאַטן, — האָט ביל פֿאַנאַנדערנעפֿירט

מיט די הענט — האָב איך איך קיין אַנדער אַויסוועג ניט
געווען.

— וועלן מיר בעסן זאלבערריט.

— און באקומען אַז אַפּוּאַג.

— פֿאַרוואָס אַן אַפּוּאַג?

— דערפֿאַר, ווייל אַפֿילע פֿאַר איינעם איז קיין האַפֿענונג

ניכט, און דער קאָנדוקטער זאָל איינשטימען, און פֿאַר דריי מיט-
אַמאָל... נײַן, יאַטן, פֿון דעם וועט גאַרנישט אַרויסקומען.

— דעמלט,—האַט מערי זיך אנטשלאָסן אַרויסגעכאַפט —

דעמלט וועלן מיר פֿאַרן, ווי עס פֿאַרן די בעטלער, די טראַמפּן.

— אונטער די אַקסן פֿון די וואַגאַנעס?

— יאָ.

ביל האָט א שאַקל געטאָן מיטן קאַס.

— קיין איינמאָל האָב איך נאָך ניט געטרווט פֿאַרן אַף אַזאַ

אויפֿן — האָט ער געזאָגט — נאָר איך האָב געהערט וועגן דעם.

דאָס איז זייער שווער און געפֿערלעך. אונדז וועט זיך דאָס ניט
איינגעבן.

אלע דרײ האָבן געשוויגן. קיקנדיק מיט אַ פֿאַרהאַלטענער
האַפֿענונג איינער אַפֿן אנדערן.
— וואָס זשע — האָט דזשאַי דער ערשטער זיך אנטשלאָסן.
איך קען אויפֿוואַרטן ביזו מאַרגן.
ביל האָט ניט געוווסט וואָס צו טאָן.
מערן איז געשטאַנען פֿאַראַקשנט, צונויפֿדריקנדיק די ציי-
נער.

— עקספרעסן גייען טעגלעך, האָט, ווי ניט ווילנדיק, אַרויס-
געקוועטשט פֿון זיך ביל — איך וועל באווייזן צו פֿאַרן איבער-
מאַרגן אויך.

מערן האָט אַ שטייכל געטאָן.

— א גרויסן דאַנק אייך — האָט זי געזאָגט — איך טאָר
ניט אומקערן זיך אַהיים, וויל איך בין היינט אַנטלאָסן שטילער-
הייט פֿון דער מיטער.

— גוט — האָט געענליעך ביל — וועלן מיר זיך באַגעגע-
נען אין וואַשינגטאָן.

העלע ליכט פֿאַסן האָבן זיך באוויזן אין דער קווער און גע-
לייגט זיך ווי צוויי שטראַמען פֿייער איבער די רעלסן, רודערנ-
דיק און פֿייפֿנדיק, לאַזנדיק זיילן רויך און פֿאַנאָדער־וואַרפֿנדיק
פֿונקען דורך דעם לאַקאָמאָטיוו. עס טוען אַ סקריפע די אַקסן פֿון
די וואַגאָנען, לייכט קלאַפֿן זיך איינע אָן די אנדערע די בופֿערן,
נאָך עטלעכע סעקונדן און דער צוג עלאַסטיש, פֿאַרטאַרמאַזרנדיק,
שטעלט זיך אָס באַם פֿעראַן.

— נאָר איין מינוט — האָט געזאָגט ביל — אייל זיך מערן.
מערן האָט אַ שרייטל געטאָן מיט די קורצעשטאַרענע לאַקן,
וואָס האָבן זיך צעשטאָטן פֿון אונטערן ווייכן, ווייסן היטעלע און
איז צוגעלאָפֿן צו אַ מענטשן אָן אָנגעטאַנענעם אין דער אונט-
פֿאַרם פֿון די אייזנבאַנער, וועלכער איז אַרויסגעלאָפֿן פֿון
וואַגאָן.

— איר זינט דאָס דער אָבער-קאָנדוקטער. סער? האָט זי
א פֿרעג געטאָן. אָנעמענדיק זיך מיט מיט.
דער מענטש אין אונזשאָרם האָט א שאקל געטאַט מיטן קאַפּ.
קוקנדיק אַרױבערן מײדעלע.
מען זאָגט, אז אײך.

— וועט איר עפֿשער גוט זיין... מיר דאַרפֿן האָבן... דער-
לויבט אונדז צו דערפֿאַרן ביז וואַשינגטאָן.
— בילעטן פֿאַרקויפֿן זיך אין קאסע — האָט געזאָגט דער
קאָנדוקטער און גענומען זיך פֿאַרן הענטל פֿון טיר, ביז וואַשינג-
טאָן — 15 דאָלער.

מערי האָט א קוק געטאָן אָף אים מיט געבעט.

— בא מיר איז נישט אפֿילע קיין פענע.

— דאָן קאָנסטוי גיין צופֿוס.

— פֿונדעסטוועגן, סער...

— אויב דו וועסט פֿרווון אָנהענגען זיך ערגעץ הינטער די
וואַגאָנעס, וועל איך דיר אפֿן וועג פֿאַקן און אָפֿשיקן אין פֿאַ-
ליציי.

דעמלט האָט מערי געשטעלט אין קאָן דאָס לעצטע.

— הערט נאָר, סער, איך פֿאַר צום פֿרעזידענט — וועגן זייער

א היכטיקן איניען.

— וואָס?

דער קאָנדוקטער האָט זיך אָנגעבויהן צו איר און באלויכטן
איר געזוכט מיט זיין האַנט-לאַמטערן.

— צום פֿרעזידענט? אַ מאַדנע מײדעלע!

דערנאָך האט ער זיך שנעל אויסגעהויבן אָף דריי טרעפֿלעך
מיטאַמאָל און איז פֿאַרשווונדן אין טיר, פֿאַרהאַקנדיק זי הינטער
זיך. די דיקע שוויבן האבן געקלונגען פֿון זיין הילכיקן גע-
לעכטער.

מערי איז געשטאַנען, קוקנדיק אָף די טראַכטפֿילע וואַגאָנעס,

צוהערנדיק זיך צום שטילן פֿיבערן פֿון די רעדער און איז צוויך

געקומען ערשט דאן, ווען די רויטע לאמטערנעס פֿין באַן זיינען
אין דער פֿינצטערניש פֿאַרשוונדן געוואָרן. לעבן איר האָט ביל
שווייגנדיק באַגלייט דעם צוג מיט די אויגן, און עטוואָס אָנא-
זיט האָט זשאַג געקראַצט זיין געלן קאַרק.

II

גייענדיק אַזוי פֿון דער סטאַנציע צום שטעטל, האָבן זיי באַ-
טראַכט וואָס צו טאָן ווייטער.

— איך דענק, האָט געוואָגט דזשאַי, אַז דאָס איז פינקט אַזוי
שווער, ווי געווינען אין דער לאַטעריי.

— יאָ, האָט איינגעשטימט ביל. פֿון הונדערט קאַנדוקטאָרן
וואַלטן עפֿשער פֿינף געקאָנט זיך אַרויסווייזן פֿאַר גוטע צו אונדז.
— און ווען מיר זאָלן פרונזן פֿאָרן מיטן טראַנויט?

אהין וועט מען בעשום אויפֿן ניט אַרופֿלאָזן, מיטן טראַנויט
פֿאָרן שטענדיק אַסאך בעטלער און די באַנאָדינער פֿאסו אָף
אָף אַלע טאַרמאז-פלעצער.

— איז ווי זשע?

— איז קלאָר, מיטן באַן איז ניט מעגלעך!

— קיין אייגענע אַוטאָמאָבילן האָבן מיר ניט.

— און אַעראָסלאָנען קאָסטן טייערלעך אַפֿילע פֿאַר מיליאָ-

נערן.

— בלייבט...

— פֿאַרלאָזן זיך אָף די אייגענע פֿיס.

— צופֿיס?

מער? האָט פֿריער אַ טראַכט געטאָן איידער צו איינשטימען.

— נו, האָט זי ענדלעך געוואָגט— איך רעכן, אַז איך וועל

דאָס קאָנען.

— אַלזאָ, האבן מיר באַשלאָסן.

— באַשלאָסן, אָבער...—דוּשאַי האָט זיך ווידער געווענדעט
 נאָך הילף צו זיין קארק.
 — וואָס נאָך?
 — איך האָב געהערט עפעס וועגן די געזעצן קעגן בעס-
 לעריי. מען זאָל ווי עס איז אונרו גיט אַ פּאַק סאָן.
 — מיר זיינען דאָך אָבער גיט קיין בעטלער.
 — פרזוו דערווייזן.
 — אָבער מיר גייען דאָך צום פרעזידענט.
 — ווער וועט דיר גלויבן?
 אלע דריי האָבן געשפּאַנט פֿאַרטראַכט. באַקונדיק די געזעצן
 פֿון זייערע שיך. מער האָט די ערשטע איבערגעריסן די שטיל-
 קייט.
 — איך ווייס שוין, וואָס מען טוט, האָט זי געזאָגט.
 — וואָס?
 ביל האָט גיט געהאט קיין הויכע מיינונג וועגן דעם סייכל
 פֿון מיידלעך, און אין זיין קאָל האָט זיך געהערט אַ גיטאַכטונג.
 — מיר דאַרפֿן פֿירן דעם איניען אָרגאַניזירטערהייט.
 — וואָס ווילסטו זאָגן מיט דעם?
 — מיר דאַרפֿן מאַכן אַ סאָן, אָנשרייבן אָף איר אינדזער פֿאָ-
 דערונג און גיין מיט דער פֿאָן אלע צוואַמען.
 ביל האָט זיך פֿאַנאַנדערגעלאַכט.
 — ס'איז גיטאָ וואָס צו לאַכן, האָט זיך מערי באַליידיקט.
 — מיט אַ פֿאָן! און אָף דער פֿאָן אַן איפֿשריפֿט, מיר פֿאָ-
 דערן... כאַ-כאַ-כאַ!
 — יאָ, מיר פֿאָדערן אין דאָן...
 — און דאָן וועלן מענטשן אונרו אויסלאַכן.
 — אָבער, פֿאַרוואָס דען?
 — באַקלער זיך נאָר: עס גייען אַפֿן וועג דריי קינדער, פֿון
 וועלכע דעם סאַמע עלטסטן איז פֿערצן יאָר, אין מען טראַגט
 אַ פֿאָן מיט דער שטאַלצער אוּפֿשריפֿט: מיר פֿאָדערן!

- פֿאַרוואָס נאָר זאלבערדיק?
- פֿונדאנען וועסטו נעמען נאָך?
- הערט נאָר, האָט זיך צערעט מיט הויך די מיידעלע, ניטאָ
וואָס צו לאַכן פֿון מיר. איך האָב גוט באַקלערט. באַ אונדז און
שטאָט גופֿע וועט זיך געפֿינען אַ מענטשן צען מיט דערזעלבער
צאָרע, וואָס באַ אונדז, זיי וועלן גיין מיט אונדז...
- דו מיינסט אַזוי?
- און דו צווייפֿלסט?
- עפֿשער וועט מען זיי איינריידן.
- פֿונדעסטוועגן איז לעפֿערלעך: מיר וועלן זיין אינגאָנצן
דרייצן מאָן.
- ניין, מער! מיר וועלן אַפֿן וועג דורכגיין דורך פֿאַרשיי-
דענע שטעט.
- און צו אונדז וועלן זיך פֿאַרייניקן אלץ מער און מער
קינדער— האָט דו שאַי מיט פֿרייך אונטערגעכאפט מערים געדאַנק-
גערעכט, מערי!
- ביל האָט זיך אונטערגעגעבן.
- ביסט אַ קלוג מיידל! און ווער וועט אָנפֿירן מיט אונדז?
- מיר וועלן אויסוויילן אַ קאַמיטעט.
- מערי פֿאַרן פֿאַרווער.
- מערי איז אַזש רויט געוואָרן, גרויסנדיק זיך מיטן קאָיער.

III

די שטאָט איז ווי אַ לייבלעכע שוועסטער ענלעך געווען אָף
פֿיל אַנדערע שטעט פֿון מאַירעוו-אַמעריקע.
פֿון איין זייט האָט זי זיך פֿאַראַמאַל געענדיקט באַ די סאַמע
ברייטע סטעפעס, וועמענס פֿעטע ערד סילעגט געבן אַ רייכע
גערעטעניש דו ווייט צעוואָרפֿענע איינע פֿון די אַנדערע פֿערמעס.

פֿון דער אַנדער זייט האָבן זיך די שטאַטישע געביידעס איינגע-
שפּאַרט אין אַ באַרג-בייט, דורך וועלכן עס האָבן זיך געשלענגלט
די רעלסן פֿונם אייזנבאן-וועג. מיט מעשוועדיקער גיכקייט פֿלעגן
פֿליענדיקע באַנען וועקן דעם באַרגיקן עכאַ מיטן ברומען פֿון
זייערע הדרקעס. דאָ, נאָענט צו דער סטאַנציע, האָט דאָס שטעטל
געהאט גאָר אַן אַנדער אייסזען, איידער דאָרט, וווּ דער גלעסן-
דיקער אָטעם פֿון די פֿעלדער האָט זיך צעטראַגן, צוזאַמען מיטן
אַנדראַנג פֿון די סטעפּישע-ווינטן, איבער די קאַנאַלן פֿון סטע-
סלדיקע גאַסן.

דער טייל שטאַט, וואָס האָט אַרויסגעקוקט צום סטעפּ, איז
געווען באַזעצט מיט יענע, וועמען עס האָט נישט געפֿעלט קיין
דאָלאָרן אָף באַצאָלן פֿאַר דאָס רעכט צו אָטעמען מיט פֿרישער
לופֿט אין האַנאָע האָבן פֿון דער שטילקייט. דאָ זיינען געווען
פרעכטיקע איינצל-הייזער, פֿאַרטרונקענע אין גרינס פֿון גערטנער
און פּאַרקן, ברייטע אספּאַלטירטע גאַסן, איבער וועלכע עס האָבן
ווייך געשוומעט די שינעס פֿון אויטאָמאָביל און שטיי געצאָקעט
די פּערדישע קאַפיטעס. דאָ האָט אַלץ געאַטעמט מיט שטילקייט
און צופֿרידנהייט. די מענטשן, וועלכע מען פֿלעגט דאָ באַגעגענען,
זיינען געווען גרויסארטיק אָנגעטאן; די קינדער, וועמענס קליי-
דער עס האָבן געשימערירט דורך די גאָרטנפֿאַרצאַמונגען, האָבן
אויסגעזען פּונקט ווי פֿון די מאָדישע זשורנאַלן אַראָס.

דעם צענטער פֿון שטאַט האבן פֿאַרטויבט טויזנטער קוילדעס.
עס האבן געקלונגען טראַמוואַיען און געגרילצט אָף די שאַרפֿע
ווענדונגען, עס האָבן געברומט אַוויטאַבוס-סיגנאַלן, עס האבן גע-
זונגען אָף פֿאַרשיידענע אויפֿאַנים סירענען פֿון אַוויטאַמאָבילן. די
פֿילשטאַקיקע געביידעס זיינען פֿון די דעכער ביז די פֿענצטער פֿון
די קעלער-שטאַקן געווען באַהאַנגען מיט שילדן פֿון אַנשטאַלטן
און אויטערנעמונגען, וואָס האָבן זיך געפּרעסט איינע צו די אַנ-
דערע אין דיאָויקע הייזער.

דא האָס מען אָפֿטער געקאָנט זען מענטשן, ארעם געקליידע-
טע מיט אַ מידן אויסזען. נאָר דער אלגעמיינער איינדרוק האָט
אויך דאָ דערציילט פֿון זאַטקייט און רייכקייט.

די אָרעמקייט און שלעכט-באלוינטע פּראָצע האָבן זיך גע-
טויליגט אין קלייניגקע צוגל-היילעך, וועלכע האָבן זיך צעשפּרייט
פֿאַס סאַמע אייזנבאַנוואַל. די רייזען פֿון די דאָזיקע היילעך,
האָבן זיך געצויגן אָף רעכט און אָף לינקס פֿון זאַקואַל. ווען
איר קוקט פֿון וואַגאַן-פֿענצטער, זעט איר איינאַרטיקע געביידעס
ענלעכע צו הינטערשע ביירלעך אָדער צו הינערשטייגן פֿון מוס-
טערהאַפֿטע פֿערמעס. בלויז די קינדער זען פֿיגורעלעך, וואָס קאָ-
פּאַשען זיך באַ די שוועלן פֿון די נידעריקע טורן. דערמאָנען,
אַז אין די שטובֿעלעך וואָינען מענטשן.

הינטער די דאָזיקע געביידעס האָבן זיך געזען, ווי אַריבער-
טעהאַנגענע אַיבער זיי, מאַסיווע קאַרפּוסן פֿון די זאַוואַרן.

באַ אַס די קינדער, וועלכע האָבן געוואָינט אין די דאָזיקע
הירעס, ניט אָנזענדיק דאָס גרויס פֿון די סטעפעס, ניט וויסנדיק
די פֿרייד פֿון די הינטערשטאַטישע שפּאַצירן, איז דאָס געבאָרן
געוואָרן דער געדאַנק וועגן אַ מאַרש אָף וואַשינגטאָן. באַגינען
האָבן זיי איינציקווייז פֿאַרלאָזן די שטובֿלעך פֿון זייערע עלטערן;
איינציקווייז זיינען זיי אויך דורכגעגאַנגען דעם גאַנצן וועג ביז
צום באַשטימטן אָרט.

זייער שווער איז צו פֿאַרבאָרגן עפעס וואָס פֿון אַ מוטער, די
מוטערס האָבן מאָרנע גרוינג געטראָפֿן, וואָס זייערע קינדער
האָבן פֿאַרטראַכט. אין זיך געאיילט צו צעשטען זייער געפֿער-
לעכן פּלאַן. אַלע מוטערס פֿון שטעטל האָבן זיך דערווייט וועגן
דעם איינפֿאַר פֿון די קינדער, און אין דעם פֿרימאָרגן, אין
וועלכן עס איז באַשטימט געוואָרן זיך אוּפֿצוואַמלען, איז אַ גאַנ-
צע מאַכנע פֿרויען געקומען אַפֿן פּלאַץ, וועלכער איז געלעגן אין
יענעם קאַנט, וואָס האָט זיך איינגעשפּאַרט מיט איין עק אין

די רייען רייכע הייזער און מיטן אנדערן אין דער גרינלעך-געלער
ווייסקייט פון דער מיטלאַמעריקאַנישער סטעפּ.

קינדער האָבן זיך פֿאַרואַמלט מער, ווי מערי האָט גערעכנט.
צו איר, צו בילן און צו דושאַיען האָבן זיך פֿאַרמיניקט נאָך בא
אַ 20 מאָן פֿון פֿאַרשיידענעם עלטער. צווישן די מער אָדער
הייניקער אונטערנעוואַקסענע קינדער זיינען אויך געווען גאָר-
גאָר פֿינלעך, באַ וועלכע עס איז ניט געווען ניט קיין פֿאַטערס,
ניט קיין מוטערס און וועלכע זיינען געווען אָף דער פֿאַרוואַרגונג
פֿון ברידער און פֿון שוועסטער, און האבן אויך באַשלאַסן נע-
מען אַן אָנטייל אין דעם מאַרש.

אַ גוואַלדיקע פּאָכנע מוטערס, עלטערע שוועסטערס, מומעס
און באַבעס זיינען געקומען מיטן פֿעסטן באַשלוס צו שטערן
דעם מעשוונעדיקן איינפֿאַל. אָף פֿירן אונטערהאַנדלונגען מיט זיי
האַט מען אויסגעריכט דעם גאַנצן קאַמיטעט אין פֿילן באַשטאַנד-
בילן, מערין און דושאַיען.

— מיר האבן באַשלאַסן, האָט ביל פֿעסט געזאָגט, קוקנדיק
גלייך אין די אויגן פֿון זיין מוטער, אַן אלטער אויסגעמאַטער-
טער פֿרוי, און איר וועט אונדז ניט איבערריידן.

— איך וועל מיין עלען ניט לאָזן, איך וועל מיט גוואַלט
זי אַוועקפֿירן פֿונדאַנען!— האָט זיך געהיצט איינע, נאָך ניט קיין
אַלטע אַרבעטערן— זי וועט אומקומען אין וועג!

— אלע וועלן מיר זאָרגן איינער פֿאַרן אנדערן, קיינעם וועט
שלעכט ניט זיין.

— איך פֿאַרשטיי נאָך ייַנגלעך! אָבער מיידלעך, מיידלעך
ווהיין לאָזן זיך דאָס?

אַז איר ווילט וויסן, האָט דאָס דעם גאַנצן פֿלאַן פֿאַרגעלייגט
אַ מיידל— מערי.

— גאָר ניט גערעכנט, אַז דו ביסט אַזאַ מעשוונענע!— האָט
מעריס מוטער מיט די הענט פֿאַרבראַכן— וואָס האָסטו זיך אין
קאָם אַרייַנגעבויטשעט?

— אָבער וואָס ריידן מיר זיך אַזויפֿיל אָן מיט זיין מיר
האַבן דאָך רעכט צו צווינגען זיי פֿאַלן. האָט געקוויטשעט
עמיצער אין די הינטערשטע רייען.

— מאַמעס זיינען מיר אייך, צי ניין?

— ס'איז ניטאָ וואָס מיט זיי צו רייען!

די הינטערשטע האָבן געשטויסן די פֿאַדערשטע און דער
אויבער פֿרויען האָט זיך אַ לאַז געטאָן צו די קינדער. מערי איז
אַריינגעפֿאַלן אין די אָרעמס פֿון איר עלטערער שוועסטער, און
יענע, כאַפֿטויק איר אָף די הענט, האָט אויסגעשרייען:

— נעמט זיי מיט גוואַלד! טראַגט זיי אַהיים!

האַט ביל אַ וואַרף געטאָן זיך צו אויסלייזן זיי.

— לאַזט אָפּ דאָס מיידעלע! — האָט ער באַפֿוילן.

מערי איז געווען שווער, און די שוועסטער אירע האָט מיט
מאַטערניש זיך אָפּגעשלאָגן פֿון בילן.

— לאַזט אָפּ דאָס מיידעלע!

אין ביל האָט מערין אַרויסגעריסן פֿון דער שוועסטערס
הענט.

— אַזאָ כאַרפע! — האָט יענע געשרייען — זיי נעמען אָפּ באַ

אונדז אינדזערע שוועסטערס!

מערי, איז געווען שוין ווייט הינטער די רוקנס פֿון דער-

וואַקסענע יאַטן.

— שטילער! — האָט זיך ביל געסטאַרעט אַלעמען איבערשרייען —

שטילער! איר ווילט, אַז די פֿאַליציי זאָל אָנקומען?

— זייער ווילן מיר! אויב איר פֿאַלגט אונדז ניט, טאָ זאָל

אייך די פֿאַליציי לערנען סייכל.

— גוט! — בילס קאָל איז פֿלוצלונג געוואָרן אַיראַניש און אַזוי

מעכטיק, אַז אלע זיינען ניט ווילנדיק אַנשוויגן געוואָרן. — זייער

גוט! זאָל קומען פֿאַליציי! זי וועט אַוואַדע צווינגען אונדז אונ-

טערגעבן זיך, נאָר דאָן...

— וואָס דאָן? פֿאַרוואָס הערט איז זיין רופֿט די פֿאַליציי!

— דאן—האָס געדונערס ביל, וועט וויסן גאנץ אמעריקע, אז
ארבעטער-פֿרויען האָבן מיט דער הילף פֿון דער פֿאָליציי גע-
שטערט צו באַפֿרייען זייערע מענער פֿון סורמע.

— וואָס באַלבעט ער? וועלכע סורמע? וואָסערע מענער?

— אבער איר וויסט צי ניין, צוליב וואָס מיר גייען?

— ווער ווייס אייך!

— מיזאָנט קיין וואַשינגטאָן.

— צום פרעזידענט.

— קושן זיך מיטן פרעזידענט גייען זיי, אָט וואָס.

— מוטערס!

ביל האָט זיך אַרומגעכאַפט אף די אקסלען פֿון צוויי כאַ-
וויירס.

— מוטערס און שוועסטערס! באלד צושטעלן מיר זיך, קעדיי

צו מאַרשירן אַהין, ווהין מיר ווילן, צושטעלט זיך יאַטן! —

די קינדער האָבן זיך צוצויגן אין אַ געשלענגלעכער ריי

צוויי ווייזן.

— מיר וועלן אופֿהויבן אונדזער פֿאָן, אָף וועלכער עס זיי-

נען אופֿגעשריבן אונדזערע פֿאדערונגען, אויב איר וועט אונדז

דאָן וועלן אָפהאַלטן, איז דאס אייער זאָך! איבער די רייען האבן

זיך אַ שפּרייט געסאן אף שטעקנס אופֿגעהויבענע צוויי פּלאַ-

קאַטן.

אָף איינעם:

מיר גייען צום פרעזידענט!

אַפֿן צווייטן:

מיר פֿאדערן:

פֿריי הייט פֿאַר אונדזערע פֿאטערס.

ביל איז אַראָפּגעשטרונגען אָף דער ערד, און שטעלנדיק זיך

פֿאַרויס דעם אַסריאד, האט ער אַ קאמאַנדעווע געסאן:

— אין וועג אַרײַן!

אין צוגעגעבן:

— א ליה יאטן!

קלנגענדיקע קינדערשע שטימען האָבן אונטערגעכאפט א ניגן,
און אָנגעפֿירט דורך בילן, זיינען די קינדער רויק אוועק אַפֿן
אוילעם.

דוראַזקע מינוט האָט אנטשיידן די זאָך. ביל איז געוואָנגען
אין געקוקט גלייך פֿאַר זיך. ער האָט געזען די שטרענגע פעני-
מער פֿון די פֿרויען און געפֿילט, אָז יעדע איינציקע פֿון זיי איז
גרייט וואַרפֿן זיך אָף דער ערד אין מיטן אייגענעם קערפֿער
פֿאַרצאַמען פֿאַר זיי דעם וועג. געוויסט האָט ער אָבער, אָז בא
יעדערער אין האַרצן צאַפֿלט אויך א פֿרייד פֿון די פֿלאַקאַטן-
אויסעם:

„מיר פֿאַדערן“.

נאָך אַ רעגע — און ביל איז געשטאַנען פֿאַנים צו פֿאַניט
מיט די ערשטע רייען פֿון אוילעם.

— לאָזט דעם וועג! — האָט ער אַנטשלאָסן און האַרב באַ-
פֿוילן:

אַ רעגע האָבן די פֿרויען זיך געוואַקלט. דערנאָך האָט בילס
מוטער זיך דורכגעשטופֿט פֿאַרויס, גענומען זיין קאָפּ אין אירע
אַלטינקע הענט און שטאַרק אים אַ קיש געטאָן אין די אויגן.

— לאָזט דעם וועג פֿאַר די קינדער! — האָט זי געווענדעט

זיך צו די איבעריקע. — לאָזט דעם וועג!

די מוטערס און שוועסטער האָבן אָפּגעטראָטן. ס'האָט זיך גע-
בילדעט אַ שמאָלער קאָרידאָר, דורך וועלכן ס'איז דורכגעוואָנגען
די קינדערשע קאָלאָנע. קושן, אומאַרעמונגען, מונטערע ווינטשונג-
גען, געוויין און אומווייליקע אויסרופֿן האָבן זיי באַגלייט, אויס-
געמישט אין איין זיך דערווייטערדיקן געהילך.

די סטעפּ האָט געווייט מיט ליבלעכער זומערדיקער וואַרעם-

קייט.

IV

מיט א קורצער צייט צוריק איז איבער די צענטראלע שטאטן פון אמעריקע אדורך א כוואליע מיט ארעסטן. מען האט ארעסטירט און רעכטס און אף לינקס. מען האט ארעסטירט קימאט און איבערקלייב און פארשפארט און די סדרמעס בלויז צוהיב א כסאד אין סימפאטיע צו די קאמוניסטן.

אינדערגיך האבן זיך ציוניסטישע אומלעס געריכטן. צוגעקלעבעט קעגן יעדן געזעץ, און דיראָזיקע געריכטן האבן אינדערגיך ארויסגעטראָגן אורטיילן. יאָרן טורמע האבן זיך געשאַטן אף אינגאנצן אומשוולדיקע מענטשן און אין רעוולטאס האבן דרייצן ארבעטער געפלאָגט זיך הינטער די אייזערנע גראַטעס פֿון דער טורמע. הונדערט און דרייצן פֿאַמיליעס האבן געפֿירט אַ ביטערן לעבן אָן פֿאַטערס און שטייזער.

די יעדיע וועגן דעם האָט זיך צעטראַגן איבערן גאַנצן לאַנד. די צייטונגען (און אין אמעריקע איז אין יעדער קליינעם שטעטלע טעלע פֿאַראַן אן אייגענע צייטונג) האבן אליין דערציילט וועגן דעם. אָבער מאַכמעס די מערהייט צייטונגען ווערן אַרויסגעגעבן אף דעם געלט פֿון יענע, וואָס האבן געשיקט אין די געריכט זייערע אייגענע ריכטער און אין די טורמעס—זייער אייגענע וואָך. איז אַלץ, וואָס מען האָט פֿון די צייטונגען זיך דערווייט, אף אַ הונדערטכילעק ניט געווען ענלעך צום עמעס. די אומשוולדיגע קע פֿאַרמישטעט אַרבעטער האָט מען פֿאַרגעשטעלט ווי באַנ-דיטן, רויבער און פֿאַרברעכער, און די שווערע שטראַפֿן, וואָס מען האָט אָף זיי אַרואַגעלייגט, האָט מען גערעכנט נאָך פֿאַר-העלטענישמעסיק לייכטע. די צייטונגען זיינען געווען אין די הענט פֿון די סאַניס פֿון אַרבעטער-קלאַס, און קיין ווערטער האָט מען ניט געקאָרט, קעדי צו אַנרירן לינגס אף די אַרבעטער. בלויז די עטלעכע קאָמוניסטישע און מיטפֿילנדיקע צייטונגען האבן געשריבן דעם עמעס. פֿון זיי האבן זיך דאָס די אַרבעטער

פון אמעריקע דערוואסט פון אומגליק, וואָס האָט געטראָפן זייערע
כאווייריס, און האָבן געוואָפן אַלעמען צו שטעלן זיך צום שוין
פון די אומגעזעכט פאַרמישטעטע.

ערגעצווה האָבן זיך אָנגעהויבן שטרייקן, ערגעצווה זיינען פאַר-
געקומען דעמאָנסטראַציעס, נאָר די פּאָליציי האָט אָנגענומען מיט-
לען, אַז די שטימען פֿון פּראָטעסט זאָלן פאַרטייבט ווערן אָן
קענטיקע רעזולטאַטן.

די גרעבערס, וואָס האבן געגראָבן קאנאוועס בא דער ליניע
פון דער איינבאן, וואָס האָט זיך דאָרט געבויט, האָבן אויך וועגן
דער געשיכטע געוואָסט. אין זען די קינדער-קאָלאָניע האָט זיך
מיט זיי אויסגעלייכט אָף אויפֿליי, אַז מען האָט קלאָר געקאָנט
דורכלייענען די ווערטער אָף די רויטע פלאקאטן, האָבן זיי גע-
וואָרפֿן די גראָבאייזנס און אַרומגערינגלט די קינדער.

די קינדער האָבן געדאַרמט אָפּשטעלן זיך און ענטפֿערן אָף
זייערע פֿראַגן:

— ווער האָט אייך איפֿגעגעבן דעם געדאַנק?— האָט געפֿרעגט
אַ הויכער שוואַרצערדיקער מענטש, וואָס האָט שלעכט באהערשט
ענגליש.

— ווי האָט איר זיך דערטראַכט צו לאָזן זיך צום סרעזי-
דענט?

דערקלערונגען האָט געגעבן מער:

— מיר אַלע לערנען זיך אין שולן— האָט זי געזאָגט— אונד-
זערע לערער דערקלערן אונדז די געזעצן, וועלכע הערשן אין
אַמעריקע.

— דאָס איז אַ נייע— האָט געזאָגט דער שוואַרצערדיקער—
אַמעריקע האָט, ווייזט זיך אַרויס, געזעצן?

— יאָ— האָט מערי דערקלערט, איינזענדיק די אַמעראַצעס
פֿון דעם דערוואַקסענעם— אין די געזעצן ווערט געזאָגט, אַז יעדער
איינער האָט רעכט צו רידן אַלץ, וואָס אים ווילט זיך.

— דאָס ווערט אָנגערופֿן פֿרייהייט פֿון וואָרט און געוויסן —
 האָט צוגעגעבן דושאָי. דער שוואַרצבערדיקער האָט זיך צעלאַכט.
 — ס'ארא אָנגענעמע נייעס — האָט ער אַרויסגעמורמלט.
 — נו, אָט, — מערי האָט שטאַלצירט מיט דער אויפֿמערקזאַם-
 קייט, מיט וועלכער די גרעכער האָבן זי געהערט — האָבן מיר זיך
 באַקלערט: וויבאלד אין די געזעצן ווערט אזוי געזאָגט, האָט מען
 אונדזערע פֿאַטערס, וועלכע האָבן גערעט וועגן דעם, וואָס די
 אַרבעטער דאַרפֿן האָבן, פֿאַרמיטפֿעס ניט ריכטיק.
 — און איר האָט אַנטשלאָסן גיין צום פֿרעזידענט?
 — אונדזערע לערער האָבן געזאָגט, אָז דער פֿרעזידענט ניט
 אַכטונג, אָז אלע זאָלן אָסהיטן די געזעצן, אָז קיינער זאָל אָף זיי
 ניט אויוער זיין און קיינער זאָל ניט שטערן דעם צווייטן צו סאָן
 דאָס, וואָס יענער האָט רעכט צו טאָן.
 — וואָס-זשע וועט איר זאָגן דעם פֿרעזידענט?
 — מיר וועלן אים זאָגן אָט וואָס. מיר וועלן אים זאָגן, אָז
 ער דאַרף...
 — ניין — האָט זיך אַריינגעמישט ביל — מיר וועלן אים זאָגן,
 אָז ווי עס ווייזט אויס, ווייט ער ניט, וואָס עס טוט זיך אין די
 שטאַטן.
 — און וועלן אים בעטן פֿאַריכטן דעם טאַעס.
 — ניין, — דושאָי האָט ניט אַיינגעשטימט מיט דעם — מיר וועלן
 פֿאַדערן פֿון אים ער זאָל דעם טאַעס פֿאַריכטן, וויבאלד ער און
 דער פֿרעזידענט...
 — מוז ער דאָס טאָן! — האָבן קינדער-שטימען אונטערגעכאַפט.
 דער שוואַרצבערדיקער ווערט ערנסט.
 — קינדער — זאָגט ער — איך וואָלט געווען אָן אויסוואַרף, ווען
 איך זאָל איך זאָגן: ניט גיין קיין וואַשינגטאָן, וואָרעס דער פֿרעזי-
 דענט וועט מיט איך אַפֿילע ניט אָנהויבן צו ריידן, מיר וועלן
 איך זאָגן עפעס אַנדערש: גייט קיין וואַשינגטאָן, אומבאַדינגט גייט,
 גאָר זייט וויסן. אָז דעם פֿרעזידענט וועט איר סאַוויי ניט זען.

— מען וועט אונדז צו אים ניט צולאָזן?
— מען וועט אייך ניט צולאָזן.
— נאָר מיר וועלן מאכן אזוי, אז ער זאל וויסן, אז מיר גייען
צו אים.

— ער ווייס דאָס שוין.
— ער ווייס?
— קינדער! ווי נאָר איר זייט אַריבער די גרענעצן פֿון אייער
שטאָט, האָבן די טעלעגראַף-דראָטן זיך צערעט וועגן דעם מאַרגן
וועט מען וועגן אייך דערצילן אין אלע צייטונגען. אַפֿן וועג
וועלן אייך באַגעגענען זשורנאַליסטן, אַראָפּנעמען פֿון אייך פֿאָ-
טאָגראַפֿיעס און שרייבן פֿון דעם מאַיסעס. ווי אזוי זאל פֿון דעם
ניט וויסן דער פרעזידענט?

— אָבער דאָן וועט ער אונדז אויפֿנעמען!
— ער וועט אייך ניט אויפֿנעמען!
— פֿאַרוואָס?
— דערפֿאַר, ווייל אייערע לערער האָבן אייך געזאָגט ליגנס
פֿון אָנהויב ביזן סאָף. ניט עמעס איז, אז אין אַמעריקע עקזי-
סטירט פֿרייהייט, ניט עמעס איז, אז דער פרעזידענט היט אָפּ די
פֿרייהייט פֿון אַן אַנפֿאַל אָף איר.
— ווי אזוי ניט עמעס?

— ניט עמעס. איבער אַמעריקע רעגירן די, וואָס האָבן אייערע
פֿאַטערס פֿאַרזעצט אין די טורמעס: די פֿאַבריקאַנטן מיט זייער
פֿאַליציי, וועלכע באַקומט פֿון די פֿאַבריקאַנטן געלט.
— און דער פרעזידענט?

— דער פרעזידענט איז דער סאַמע עלטסטער פֿון די פֿאַל-
ציאַנטן, און ער באַקומט די סאַמע גרעסטע סומען.
די קינדערשע רייען האָבן אַ ציטער געטאָן.
עטלעכע אומצופֿרידענע שטימען האָבן איבערגעריסן די אריי-
געטראָטענע שטילקייט:

— וואָס-ושע וועט איצט זיין?

— מי-דארף זיך צוריקערן.
 — מיר האָבן נישט וואָס צו טאָן אין וואַשינגטאָן.
 — שטייט!
 ביל האָט פֿאַרקוועטשט די פֿויסטן.
 — נו, גוט! איך גלויב, אז אַלץ, וואָס עס האָט אונדז גע-
 זאָגט אָס דער מענטש, איז עמעס.
 — עמעס, זונעלע—האָט דער שוואַרצערדיקער נאַכאַמאַל
 באַשטעטיקט זיינע ווערטער.
 — איז גוט, וואָס ער האָט אונדז געזאָגט, מיר דאַרפֿן וויסן
 פֿון אַלץ, וויבאלד מיר גייען אָף אַזאָ זאך.
 — אין וועג וועט איר נאָך אַסאַך דערוויסן זיך.
 — איז דערפֿאַר לייב איך פֿאַר צו גיין ביזן סאָף.
 — אָבער דער פּרעזידענט וועט אונדז נישט אַנפֿעמען.
 — זאָל ער!
 — פֿאַרוואָס זאָלן מיר דאָן גיין?
 — איך ווייס פֿאַרוואָס!—האָט אויסגעשריען מערין—קעדיי
 דער פּרעזידענט און די פֿאַליציי זאָלן נישט מיינען, אז זיי האָבן
 וועמען ס'איז דערשראָקן מיט אַרעסטן, קעדיי זיי זאָלן וויסן, אז
 באַ די אַרבעטער זיינען פֿאַראַן קינדער, וואָס האָבן פֿאַר קיינעם
 און פֿאַר קיין זאך קיין מורע נישט!
 דעם שוואַרצערדיקנס פֿאַנים האָט זיך צעשווומען אין אַ
 שטייכל.
 — דו זאָגסט ריכטיק, מיידעלע!
 — ריכטיק—האָט אונטערגעהאלטן אַ צווייטער אַרבעטער—
 גייט, קינדער! דער שוואַרצערדיקער האָט זיך אַ קער געטאָן צו
 די איבעריקע ארבעטער פֿון דער פֿאַרטייע.
 — העי—האָט ער אַ געשריי געטאָן—דוכט זיך, עס איז שוין
 צייט ענדיקן די ארבעט.
 — צייט!—האָבן עטלעכע שטימען געענטפֿערט.

— טאָ לאַזיר בצגלייטן די יאָטן ביזן שטאָט. עס איז פֿאַ-
ראַן אינגאַנצן דריי מייל. מיר וועלן זיי איינאַרדענען דאָרט אָף
אַ נאַכטלעגער אין קלוב.

דעם שוואַרצבערדיקנס ווערטער האָבן זיך מיט פֿריד אָסנע-
רופֿן אין די קינדערשע הערצער. זיי אליין האבן אינדערעמעסן
ניט רעכט געוויסט, וווּ זיי וועלן נעכטיקן די ערשטע נאַכט פֿון
זייער מאַרש. זיי האָבן דורכגעמאַכט שוין פֿופֿצן מייל און זייערע
צעמאַזאַלעטע פֿיס האָבן גענאָגט מיט שווערן ווייטק.

אַ נאַכטלעגער אין קלוב איז דאָס בעסטע, וואָס זיי האָבן
נאָר געקאָנט דערוואַרטן.

די גרעכער האָבן שנעל צונויפֿגעקליבן די געצייג און צו-
נויפֿגעלייגט זיי אין דעם, פֿון ברעטער אינדערניין אַוואַגעקלאַפֿטן,
באַראַק, נעבן וועלכן עס זיינען פֿאַרבליבן 2 דעזשורנע. דערנאָך
האבן די דערוואַקסענע פֿאַרברוינטע מענטשן זיך אויסגעמישט
מיט דער מאַכנע יאָטן.

דער שוואַרצבערדיקער, באַמערקנדיק, ווי מער? ביים קוים מיט
די פֿיס, האָט אַוואַגעהויבן זי און אַרויפֿגעזעצט אָף זיין שטאַרקער
און ברייטער פֿלייצע. די איבעריקע אַרבעטער האבן נאַכגעטאָן
זיין ביישפּיל. אָבער די סאַמע עלטערע—אַזעלכע ווי ביל—זיינען
גענאָנגען צו פֿאַרס, טראָגנדיק די שווערע פּלאַקאָטן, וואָס זיי האָבן
אָף קיין פֿאַל ניט געוואָלט אָפּגעבן זייערע צו פֿעליקע באַגלייטער.
די איבעריקע זיינען אַרויפֿגעקלעטערט אָף די פֿלייצעס און אָף די
אַקסלען פֿון די דערוואַקסענע. די מאָדנע פּראָצעסיע, זינגענדיק
און שפּאַסנדיק, האט זיך דערנעענטערט צום ברעג שטאָט.

— אַללע, האָבן זיי באַגריסט די איינוואַוינער, וואָס האבן
געוויסט שוין פֿון דער אָונט-צייטונג וועגן דעם, וואָס איז גע-
שען.

— אַ גליקלעכן וועג!

— אַ גרוס דעם סרעוידענס.

— אָף דערפֿאַלג, יאָטן!

די קינדער האבן געשימנט פֿון פֿרייד.

נאָר דאָס סאָמע אנגענעמע האָט דערוואַרט ווייסער. אַפֿן ראָג פֿון צוויי גאַסן. באַ דער געביידע פֿונם אַרבעטער-קלוב. און וועלכן די גרעפערס האבן באַשלאָסן איינאַרדענען אַף נאָכט די קינדער, איז געשטאַנען אַ גרופע אַנדערע קינדער—א מענטשן דוויסיק. אין איבער זייערע קעפּ האָט אויך געפֿלאַטערט אַ פּלאַקאַט:

מיר גייען אויך קיין וואַשינגטאָן!

די באַגריפֿונג-אויסגעטרייען זיינען לאנג ניט אנטשוויגן גע-
וואָרן. די גייע כאַוויירום האָבן אויסגעפֿרעגט איינע די אַנדערע
ווען דעם גוירל פֿון זייערע פֿאַטערס, זיך באַקאָנט און געאַייצט
זיך וועגן ווייסערדיקן מאַרשרוט. צום אַלטן קאַמיטעט זיינען צו-
געקומען נאָך דריי פֿון דער נייער גרופע, און אַף דעם אַנדער
פֿרימאַרגן, אַפֿן שטויביקן סטעם-וועג האָט געשפּאַנט אַ גאַנץ באַ-
דייטנדיקע צעוואַקסענע קאָלאָנע.

V

אַ שטאַט נאָך אַ שטאַט זיינען זיי דורכגעגאַנגען און אומע-
טום האָבן זיי דערוואַרט מאַכנעס אַרבעטער און גייע גרופֿן קינ-
דער, וואס האָבן זיך געוואַלט פֿאַרייניקן צו דער קאָלאָנע. זייערע
האַנטבייטער זיינען קיינמאַל ליידיק ניט געוואָרן, נאָכטלעגערס
אונטערן פֿרייען הימל זיינען געווען זעלטן.

געשטערט שרעקלעך האָבן די וועלאָסיפּעדיסטן און די אייגנ-
טימער פֿון די קלייניקע אוטאָמאָבילן, וועלכע האָבן נאָכגעפֿאַלגט
די קאָלאָנע פֿון שטאַט צו שטאַט און פֿרעגן אַנפֿהויבן בייסנדיקן
שטויב. אייניקע פֿון זיי האָבן די קינדער פֿאַרגעלייגט זייער הילף:
— צוליב וואָס זאָלט איר זיך מאַטערן מיט די פֿיס, אז מיר
קאָנען אײך דערפֿירן בײן אָרט?

דער קאמיטעט האָט זיך לאנג באַראַטן און אַרויסגעטראָגן
א באַשלוס:

— גיין צופּוט. מיר וועלן אַוועקפּאַרן נאָר אַף יענע אַוואָ-
טאָבילן, וואָס דער פרעזידענט וועט אונדז אַרויסשקן אַנטקעגן
פֿון וואַשינגטאָן.

דעם קאָמיטעטס ענטפֿער איז דורכגעפֿלויגן אַלע צייטונגען,
און אין וואַשינגטאָן האָבן די אַרבעטער איינגעאַרבעט א דעמאָ-
סטראַציע מיט דער פֿאָדערונג: „אױטאָמאָבילן פֿאַר די קינדער!“
דער פרעזידענט אַליין האָט גערעט מיט די דעמאָנסטראַטן
ער האָט געזאָגט, אַז ער פֿאַרשטייט זייער פֿאָדערונג, אַז ער
האַלט זי פֿאַר אַ גערעכטע, נאָר אַרויסשקן אַנטקעגן די קינדער
מאָסטיגען קען ער ניט.

— באַרעכנט—האַט ער געזאָגט—ווען איך זאָל דערפֿילן אייער
ביטע, וואָלטן מאָרגן אַף וואַשינגטאָן זיך אַ לאָז געסאָן הונדער-
טער, טייזנטער קינדער, וועלכע טרויערן וועגן דעם פֿאַרגעניגן
זיך דורכצופֿאַרן אַף אַן אױטאָמאָביל. עס וואָלט געווען אַן אומ-
זין אונטערהאַלטן דעם קינדערשן קאַפּרוז.

די קאָלאָנע האָט פֿאַרגעזעצט די באַוועגונג, בעסנדיק די אַוו-
טאָמאָביליסטן, וועלכע האָבן זיי באַגלייט, האַלטן זיך פֿונהינטן,
קעדיי ניט צו פֿאַרשווערן זיי דעם וועג מיט די וואָלקנס שטויב.
עס איז געפֿליבן נאָך אַ הונדערט טייל און אַף דעמאָזיקן
מעהאלעך פֿיר שטעט, וועלכע האָבן געטיילט דעם וועג אַף פֿיר
גלייכע טיילן. די קינדער האָבן געוויסט, אַז אין יעדער שטאָט
געפֿינען זיי אַן אָפּרו און זייער אַ פֿריינטלעכן אופֿנאַם, דערפֿאַר
האַט זיי דער וועג ניט געשראַקן. פֿינף און צוואַנציק טייל אַ סאָג
איז אַסאַך, זייער אַסאַך, נאָר אויב נאָך אזא וועג באַקומט מען
אַ וואַסן אָונטברויט אין אַ גוטע קוואַרטיר אַף אָפּרו—איז דאָס
גאַרניט אוי שרעקלעך.

עטלעכע פֿונם קליינוואַרג האָבן עמעס אָנגעהויבן אַסצושיטיין.
עטלעכע מיידעלעך האָבן קיים נאָכגעהאַלטן נאָך די איבעריקע.

אנדערע האבן זיך געוואלט אימקערן, קענען ניט פארהאלטן די
כאוויירן, האט מען ניט דערלויבט. די מער שטארקערע און
פארהארטעוועטע האבן זיי געטראגן אף די הענט און אף די
פלייצעס, בייסנדיק זיך איינער מיטן אנדערן, אדער פאר זיי
פלעגט מען מאכן שטולן פון זייערע צונויפגעלייגטע הענט.

אפטער פון אלץ פלעגט פארהאלטן די באוועגונג די גרויסע
צאל פלאקאטן, וועלכע האבן אין די ווינטיקע וועטערן סארטא-
וירט דעם גאנג פון די קינדער, וואס האבן זיי געטראגן, און
צוזאמען מיט זיי - דעם גאנג פון דער גאנצער קאלאניע, עס
האבן זיך געהערט שטימען, אז מען זאל די פלאקאטן צונויפ-
וויקלען און פאנאנדערדוויקלען בלויז ביים דערנענטערן זיך צו
א שטאט, די מערהייט האט אבער פראטעסטירט קעגן דעם.
- זאלן אלע, וואס טרעפן אונרו אפן וועג, וויסן ווהין אין
נאך וואס מיר גייען!

מען איז פארבייגעגאנגען פאלדער, אף וועלכע עס האבן גע-
ארבעט פערטערס, אויפואמלענדיק דעם גאלדיקן ווייץ אין די
שווערע קוקורוזע ענלעך אף אונגעשטעקטע אין דער ערד שטאט-
גען. אין די ארבעט-שאַען האבן די פאלדער אויסגעזען, ווי זא-
חאדן גרויסע, צעלייגטע גלייך-אונטערן פרייען הימל מיט זייערע
ארבעטער אין מאשינען. עס האבן געשחנינדלט אינדערלופטן די היל-
צערנע טיילן פון די שניידמאשינעס, וועלכע פלעגן איינצייטיק שניידן
די זאנגען, בינדן זיי אין גארבן און צונויפלייגן אין סטויגן. עס
האבן גערודערט די דרעס-מאשינעס און לעבן זיי האט געווא-
מעט די מאשינען, וואס סארטירן, קלייבן אָס די קערנער לויטן
האָג און פארם. עס האבן געסאָמעט שווער, לאַנגוואַם קריכנדיק
איבער די ביסן, די סראַקסאָרן, שלעסנדיק נאָך זיך אָנגעלאָדע-
נע ביז ארוף וואַנגעטעקעס. ווי-ניט-ווי, אין אַקערס איינגעשפּאַנ-
טע, האָבן זיי אויפגעריסן די רויערד.

אין זייערע לעדערנע פארטעכער און אין העמדלעך, איינגע-
פלעקטע אין מאשינען-איל, האבן אויך די פערטער אויסגעזען.

ווי ארבעטער. געענטער צום שטאָם — פֿעלדער גאַנצע מיט
בלומען. צוואַמען מיט בלומען-פֿעלדער האָבן זיך געצויגן פֿרוכט-
גערטנער, די צווייגן פֿון די בוימער האָבן זיך געבויען אונטערן
לאַסט פֿון די פֿרוכטן; די שוין פֿון די אַראַנושערייען האָבן
געלאַנצט אונטער די שטראַלן פֿון דער זון; זיי זיינען פֿאַרביי-
געגאַנגען קיקרזוע-פֿעלדער, ווי עס האָבן שוין אָנגעהויבן אַרויס-
צושטראַצן זאַנגען, פֿאַרביי סעדער, ווי די בוימער האָבן זיך גע-
בויען אונטער דער לאַסט פֿון די פֿרוכטן. פֿאַרביי ריווקע בלומען-
בייטן, באַ פֿיל האָבן זיך די אַייגן אָנגעצונדן, אָבער דער קאָסי-
טעט האָט פֿאַראַרדנט:

— קיין איין עפל פֿון אַ פֿרעמדן גאַרטן! קיין איין בלימל פֿון
פֿרעמדע פֿעלדער! אַכטונג האָט מען שטרענג געגעבן, אז דיראָזי-
קע פֿאַראַרדענונג זאָל ווערן אָפּגעהיט און מען האָט אָגעוו, אַכ-
טונג געבן ניט געדאַרפֿט, אַלע אַנטיילנעמער פֿון מאַרש זיינען
געווען אַף אַוויפֿיל דורכגעדרונגען מיטן באַווסטזיין פֿון זייער
זאָך, אַז קיינעם איז אין זיינען ניט געקומען צו אָפּטאָן עפעס
אַ שפּיצל אָדער אַנמאַכן העוויק אין וועג, אַפֿילע אין די באַציונג-
גען פֿון אַיינעם צום אנדערן זיינען זיי אויך געווען אזוי שטרענג
אין זאַכעך, ווי דערוואַקסענע.

די מיטגלידער פֿון קאָמיטעט—אַליין קינדער—האָבן פֿאַרשטאַ-
נען, וואָס עס באַדאַרפֿן די, וואָס האָבן אויסגעווילט זיי און זיך
זיי אונטערגעוואָרפֿן, איינמאַל, ווען די קאַלאָגען זיינען אָנגעקו-
מען צו אַ געדריכטן וואַלד, אַ דורכגעשניטענעם אינמיטן פֿון
אַ ריינעם וואַלד-טייכל, האָט דער קאָמיטעט אַרויסגעגעבן אַ באַ-
פֿעל:

— רו אַף אַ גאַנצן טאָג!

וואָס דאָס איז געווען פֿאַר אַ רו!

פֿריער פֿון אַלץ—אין וואַסער אַרמין! עטלעכע צענדליק קינד-
ערשע גופֿן האָבן זיך געפֿלייסקעט אין העלן סיכוואַסער, מיט

פארגעניגן אטוואשנדיק פון זיך דעם וועגניקן שמוץ. די דעושוונגע
וואס דער קאמיטעט האט באשטימט. האָבן אפגעקליבן טרוקענע
צווייגן, און פאָנאָרערגעלייגט שייטערס, איבער וועלכע מען האָט
אָנגעהאַנגען קעסעלעך. און די קעסעלעך האָט געבולבעט וואַסער.

געוואָרן קיקרווע-קאשע. און אַפילע אָף דריי ערגעץ געקראָגענע
בלעכבויונגס, וואָס האָבן פאַרביטן סקאוואַראַדעס, האָט זיך גע-
פרעגלט פֿיש, ערשט געפאַנגענע פֿון פֿישפּאַנג-ליבהאַבער.
נאָכן עסן—רו, עסלעכע שאַ טיפֿן שלאָף אַפֿן געדריכטן גראָן
אונטער די שטאַמען פֿון שמעקערדיקע סאַטנעס. נאָכן שלאָף—
ווידער געבאָדן זיך, און נאָכן באָדן זיך—שפּילן ביזן אָונט—פֿריי-
לעכע, רוישיקע שפּילן פֿון קינדער, וואָס האָבן דורך אַ לאַנג

באשווערלעכער וואנדערונג פֿאַרדינט דאָס רעכט אָף פֿריילעכ-
 קייט. באַנאַכט האָבן די דעזשורנע אָפּגעהיט דעם שלאָף פֿון די
 איבערניקע. פֿדאַמען פֿון שייטערס האָבן דורכגעשניטן די וואַלד-
 פֿונדעסערניש. אָפּלאַנצן פֿון פֿייערן האָבן זיך געשפּיגלט אין האַס-
 טיקן פֿלוידערנדיקן טיכל. סאָסנעס האָבן ווייך און אומהערבאַר
 געשאַטן זייערע נאָדלעך, פֿון צייט צו צייט איז א שווערע שניסקע,
 אַן אָפּגערוסענע פֿון אַ פֿלוצלונגדיקן ווינט-שטויס, געפֿאַלן אַפֿן
 סטערן אימעצן פֿון די שלאָפֿנדיקע; דער צעקלאַפּטער האָט ביז
 אַ פֿאַך געטאָן איבער זיך מיטן האַנט, אויסגעקערט זיך און
 מורמלענדיק ווידער אַנשלאָפֿן געוואָרן.

באָס סאַמע גרעסטן פֿון די שייטערט זיינען געזעסן די מיט-
 גלידער פֿון קאַמיטעט, אָנגעבויגן איבער אַ קאַרטע, וואָס זיי
 האָבן געקראָגן אין דער נאָר וואָס דורכגעגאַנגענער שטאַט. ביל
 האָט געפֿירט איבער דער קאַרטע מיטן בלייפֿער און אָנגע-
 מערקט די געבויענע ליניע פֿונם וועג וואָס זיי שטייט פֿאַר.

געבליבן אַ קלייניקייט האָט ער גערעט—אַט די דריי
 שטעט, אין דאָן איז שוין וואַשינגטאָן.

— וואַשינגטאָן—האַט מער אָפּגעוואַפֿט.

— דו ביסט ניט צופֿרידן?

— וואַשינגטאָן, דאָס איז דער סאָף! איך וואַלט געוואַלט גיין
 און גיין אַזוי די גאַנצע צייט, און אויב וואַשינגטאָן וואַלט גע-
 ווען אין צוויי באַל ווייטער...

— וואַלטן אונדזערע פֿאַטערס לענגער געזעסן אין די טור-
 מעט.

— מען וועט זיי סאי ווי ניט באַפֿרייען.

— דו ביזט זיכער עין דעם?

— זיכער, אַלץ, וואָס מיר האָבן גערעט אין וועג אַלץ, וואָס
 עס האָט גערעט דער שוואַרעבערדיקער באַ דער ערשטער באַ-
 געגעניש...

ווער איז דאָס דער שוואַרצבערדיקער? האָט זיך איינער פֿון
 די נים לאַנג צוגעקומענע פֿאַרינטערעסירט.
 מען האָט אים דערציילט וועגן דער באַגעגעניש מיט די גרע-
 בער און וועגן דעם געשפרעך מיט זיי.
 — דער שוואַרצבערדיקער איז געווען גערעכט—האַבן אונ-
 סערגעכאַפּט עטלעכע שטימען.
 — מיין פֿאַטער האָט געזאָגט דאָסזעלבע.
 — מיינער אויך.
 — דער פרעזידענט וועט אונדז נים אפֿגעמען.
 — צו פֿאַרשטייען דאָס אַלע?
 — ניין. פֿילע גלויבן אין פרעזידענט. איך האָב זיך געכטן
 מיט איינעם געאַמפּערט, ער האָט געזאָגט, אז דער פרעזידענט
 איז נים שולדיק.
 — די מערהייט פֿון די יאָטן קלערן, אז עס וועט זיך ענדיקן
 אַזוי, ווי זיי ווילן.
 — מען דאַרף זיי דערקלערן.
 — זיי וועלן סאַוויסאַי נים גלויבן.
 — נאָר וואָס—זיי? מיין מאַמע גלויבט אויך אין דער גע-
 שיכטע. זי האָט מיר געשיקט און געזאָגט: „דער פרעזידענט וועט
 העלפֿן, דער פרעזידענט וועט באַפֿרייען דיין פֿאַטער“.
 — דינע נאָר? וויפֿל פֿון די באַגעגנטע אין וועג מענער אין
 פֿרויען האָבן דאָסזעלבע געזאָגט?
 — איך האָב מירע פֿאַר איין זאַך—האט אַרויסגעמורמלט
 מער—איך האָב מירע פֿאַרן אומקערן זיך אַהיים.
 — פֿאַרוואָס?
 — מען וועט לאַכן פֿון אונדז, מען וועט אונדז נים לאָזן
 דורכגיין אַ גאַס.
 — נו, ניין—האָט געזאָגט איינער פֿון די וועלאַסיפּעדיסטן,
 וואָס האָט באַגלייט די קינדער און וועלכער איז געקומען ביים
 געשפרעך—לאַכן וועט מען, נאָר נים פֿון אַיך.

- פֿון וועמען זשע?
- מען וועט לאכן פֿון דעם, וואָס פֿלוידערט שיינע ווערטער וועגן דער פֿרייער אמעריקע אין וועגן איר פֿרעוידענט.
- דו, וואָס האָבן געגלויבט אין דעם, וועלן לאַכן פֿון זיך אליין.
- מען וועט לאכן פֿון פֿרעוידענט, וועלכער טוט דאָס, וואָס דו רייכע באַפֿעלן אים.
- און פֿון אונדז וועט מען ניט לאַכן?
- מען וועט אײך זאָגן אַראַנק פֿאַר דעם, וואָס איר האָט געפֿענט די אויגן באַ די מענטשן אַפֿן עמעס.
- און הייסט עס— האָט פֿאַרגעזעס ביל—פֿירנדיק מיטן בלייפֿער אײַנער דער קארטע, גייען מיר גלייך דורך דײַאָזיקע שטעט?
- אַנדערש אַפּאָנים אין ניט מעגלעך.
- סײַקאָן זיין! אָט דאָ אין דער גלייכער וועג ביז וואַשינגטאָן, קירצער אָף אַ מייל צען.
- און אַפֿן גאַנצן וועג— קיין איין מענטשלעכער ייִשעוּ. צוויי מעסלעס וועלן מיר ניט האָבן קיין מעגלעכקייט אַפֿרוען, ווי געהערײַק.
- דערפֿאַר וועלן מיר גיכער זיין אין וואַשינגטאָן.
- אָבער ניט אין וואַשינגטאָן גייט דאָס, פֿאַר אונדז אין וויכטיקער פֿון אַלץ דורכגיין דורך אַ וואָס אַ גרעסערער צאָל שטעט און אין יעדער פֿון זיי צוציען צו זיך גייע קינדער.
- מיר באַגעגענען זיך מיט גייע אַרבעטער.
- ריכטיק! הייסט דאָס— מיט אָס דעם וועג.
- קיין דערווייטערונגען זיינען ניט געווען.

צוויי שטעט פֿון די דריי. וואָס זיינען געלעגן אַפֿן וועג פֿון
 די קונדער, זיינען געווען אין די הענט פֿון די קו-קלוקס-קלאַנער.
 די דאָזיקע אָרגאַניזאַציע, וועלכע מ'האַט פֿאַרקורצט גערופֿן קקק,
 איז געשאפֿן געוואָרן פֿון די יעניקע, וואָס האָבן מורע פֿאַר אַר-
 בעטער, וועלכע קעמפֿן פֿאַר זייערע רעכט. דער צייכן פֿון דער-
 דאָזיקער אָרגאַניזאַציע איז געוואָרן אַ קרייץ און דאָס געוועזן—
 אַ שטריוק, אַ שייטער און אַ קאַנטשיק. די זון פֿון די רייכע פֿאַב-
 ריקאַנטן, וועלכע לעבן אָף די האַכנאַטעס, וואָס זייערע פֿאַטערס
 שלאָגן אויס פֿון אַרבעטערישע רוקנס, האָבן געפֿילדעט דעם
 גרונט-באַשטאַנד פֿון די קו-קלוקס-קלאַנער. האַסנדיק די יעניקע, וואָס
 גיבן זיי אַ מעגלעכקייט צו לעבן גאַרניט טיענדיק—פֿלעגן זיי זיך
 אין זייער האַס פֿאַר גאַרניט אַפֿשטעלן. קאָמוניסטן אָדער די וועלכע
 מען האָט געהאַלטן פֿאַר מיטפֿילנדיקע די קאָמוניסטן, פֿלעגן זיי
 כאָפֿן אינמיטן העלן סאָג, בינדן זיי אַרייַנוואַרפֿן אין אַוואַטאַ-
 בילן, אַפֿפֿירן הינטערן שטאָט און דאַרט איבער זיי אָף פֿאַרשיי-
 דענע אויפֿאַנים אַוידעקעווען זיך, אַיידערן טויטן זיי. די אומ-
 גליקלעכע פֿלעגט מען פֿאַרגראָבן לעבעדיקערהייט און דער ערד,
 מאַמעלעך בראָטן זיי אָף די פֿלאַסען פֿון די שייטערס, אַפֿשניידן
 זיי נאָז און אויערן, אויסשטעכן די אַנגן, אַוואַהענגען אָדער שוין
 דעמלט, ווען דער קאַרבן האָט שוין גיט געקענט אַפֿילע שרייען
 פֿון שוואַכקייט.

די אָרגאַניזאַציע ק. ק. ק. איז געווען אַ געהימע, און אירע
 מיטגלידער פֿלעגן זיך באַווייזן אָף פֿאַרוואַמלונגען און אָף די פֿיי-
 ניקונגען פֿון זייערע קאַרבאַנעס אין ווייסע קיטלען און אין פֿאַר-
 וואַרפֿענע איבערן קאַס ווייסע קאַפּושאַנען מיט אויסגעשניטענע
 לעכער פֿאַר די אויגן און פֿאַרן מויל. גיט קוקנדיק אָף אַזאָ גע-
 היימקייט, האָבן די איינוואַוינער געקענט אין פֿאַנים אלע מיטגלי-
 דער פֿון קו-קלוקס-קלאַן, אסאך פֿון זיי האָבן אַפֿילע פֿאַרנומען

בעקאוועדיקע ערטער אין די מוניציפאלע פֿארזאמלונגען אין און
דער שטאטוסער פֿאליציי.

צוויי פֿון די שטעט, וואָס זיינען "נעלעגן אָפֿן וועג פֿון די קינג-
דער, זיינען געווען די סאמע מיכעסטע נעסטן פֿון אָט דער באג-
דע. צו באגעגענען די קינדער האָבן די קו-קלוקס-קלאַנער זיך
געגרייט מיט עטלעכע טעג פֿריער. אין דער אימגעגנט פֿון שטאָט
האָט מען צנווישגעפֿירט פֿעסער, אָנגעפֿילטע מיט דוועגכץ און
גאַנצע זעק מיט פֿעדערן. אָף א באראסונג פֿון דער אָרגאַניזאַציע
אין באַטלאָסן געוואָרן אָנפֿאַלן אָף די קינדער, ווי נאָך זיי וועלן
זיך דערנענטערן. איסטאָן זיי היילע, אויסשטרען זיי מיט דו-
נעכץ, אויסקויקלען און די פֿעדערן און אין אוא אויסווען לאָזן
זיי גיין ווייטער וואָלן זיי גיין צום פרעוידענט אַ פֿאַר, די אַג-
דערע קאָן מען נאָך אַיִהענגען - קעדיי אָנצוטרעקן.

אַגעפֿערעכענע יונגען מיט קאנטשיקעס אין די הענט האָבן
אַרומגערינגלט די אָפֿענע פֿעסער און לאכנדיק געשטופט מיט די
וילבערנע גריפֿן פֿון די שטעקס אין דער געדיכטער שטונקענדי-
קר מאַסע. און העבן זיי האָבן אנדערע אָגעטרייטלט פֿון זיי-
ערע פֿראַנטישע קאָסטומען די אָנגעקלעפטע אין זיי פֿעדערן.

אין שטאָט האָט די ארבעטער-אָרגאַניזאַציע אויך פֿון איר
זייט געגרייט זיך צו דער באגעגעניש. מען האָט יאָנטעוודיק אָפֿ-
געראמט דעם ניטגרויסן לאַיאַל פֿון קלוב, פֿאַנאנדערגעשטעלט
די טישן, צוגעדעקט זיי מיט טישטעכער, וואָס מען האָט צונויף-
געקליבן פֿון אלע הייזער, און פֿאַנאנדערגעשטעלט טעלער, פֿולע
מיט געשמאַקע גרויסע בוטערבראָדן.

אין קאָך פֿון די האווענישן און אין קלוב-לאַקאַל אַרײַנגע-
פֿליגן אַ מענטש, אַ פֿאַרטאָפּעטער און פֿאַרשטייבטער.
— אַלאַ! האָט ער אויסגעשריען—ווער און דאָ דער דעושויר-

בערז?

— איך—האָט געענטפֿערט אַ הויכער ארבעטער, מיט גראַ-

לעכע האָר אָף די שלייפֿן.

— וויך איך זע, גרייס איר דאָס אלץ פֿאַר די קינדער, וואָס
 גייען קיין וואַשינגטאָן.
 — איר האָט קיין טאַעס ניש.
 — אזוי, איך בין נאַכגעפֿאַרן די קינדער פֿון דער נאַענט-
 סטער שטאָט.
 — ווי ווינען נאַענט?
 — צום באַדויערן, יאָ.
 — פֿאַרוואָס, צום באַדויערן?
 — ווייל אין אייער שטאָט דערוואַרטן ווי גרויסע אומאַנגע-
 נעמלעכקייטן.
 — וואָס עפעס?
 — איר ווילט זייער פֿעסט געשלאָפֿן מיסטאַמע היינטיקע
 נאַכט.
 דער אלטער אַרבעטער האָט זיך אָנגעצונדן.
 — איר קאַנט אויסקומען אָן וויצן. איך פֿרעג, אין וואָס גייט
 עס?
 — אין די דריי קי-פֿון.
 — איר רעס וועגן קו-קלוקס-קלאַן?
 — איך רייך וועגן יענע אויסגעפֿראַנטעוועטע יונגע לייט.
 וואָס האָבן אַרויסגעקייקלט אַנטקעגן די קינדער פֿעסער מיט דזע-
 געכץ אין זעק מיט פֿעדערן.
 דער אלטער אַרבעטער האָט אַ פֿייף געטאָן.
 — מיר האָבן דאָס ניש דערוואַרט. עס וועט אויסקומען די
 קינדער צו אויסמיידן אונדזערע גאַסן.
 — איר ווילט זאָגן, אז איר קאַנט ניש פֿאַרטידיקן די קינד-
 דער?
 — אונדזערע ווינען זייער שוואַך. אן אָפֿענער קאַמף מיטן
 קו-קלוקס-קלאַן איז ניש פֿאַר אונדזערע קייכעס.
 דער פֿאַרשוויבטער מענטש האָט אומויליק אַ שאַקל געטאָן
 מיטן קאַס.

— מיר געפֿעלט ניט אזא ריידן, איך וועל זיך שעמען אן—
בערגעבן די קינדער אייערע ווערטער.

דער אלטער ארבעטער האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן.

— איך שעם זיך אויך—האָט ער געזאָגט—נאָר אַף אַ וואַנט
שטיפט מען זיך ניט... אינדזערע זיינען אָנגעשראָקן, אין עפֿטער?...
ער האָט זיך פֿאַרטראַכט און איז געשטאַנען, באַוועגנדיק מיט
די ליפּן, גלייך ווי ער וואָלט ריידן מיט זיך אליין.

— און איבעריקנס איר ווייסט וואָס? קערט זיך אום צוריק
צו די קינדער און הייסט זיי זיך אָפּשטעלן, איך וועל פֿאַרוואַם—
לען אַלעמען, וועמען איך קען, און מיר וועלן דאָס באַהאַנדלען—
אויב עס וועט זיך איינגעבן זיי צו איבערצייגן, וועלן מיר אייך
מעלדן.

— וויפֿעל צייט הייסט איר וואַרטן?

— ניט מער, ווי אַ שאַ, אויב אין אַ שאַ אַרום וועט קיינער

ניט קומען...

— וועלן מיר מוזן אויסמיידן אייער שטאַט?

— יאָ.

דער פֿאַרשטויבטער מענטש איז אַרויס פֿון קלוב, און אַרום—
כאַפּנדיק זיך אָפֿן וועלאַסיפּעד, האָט ער זיך אין פֿולן גאַנג גע-
לאָן אָף צוריק, פֿאַרביי די יונגע לייט, וואָס האָבן געטומלט און
געהאַלדערט אַרום די גרויסע פֿעסער, איז ער דורכגעפֿלויגן, ווי
אַ וויכער אַווי, און זיי האָבן קיין צייט ניט געהאַט אומצוקוקן
זיך, צו ס'איז אַ פֿרעמדער, אָדעם עמיצער פֿון די שטאַטלייט.

די קינדער זיינען געענטער געקומען, זיי האָבן אויסגעגלייכט
די אָרדענונג אין די רייען, פֿאַרצויגן אַ ליד, באַמיט זיך וואָס
העכער צו אוטהויבן איבער די קעפּ די פֿלאַקאַטן, דער וועלאַסיפּ-
פּעדיסט, וואָס איז געפֿלויגן אַנטקעגן זיי, איז אַראָסגעשמוזונגען
אין פֿולן גאַנג, און אוטהויבנדיק די רעכטע האַנט, אויסגעשריען:
— שטייט!

די פאָדערשטע רייען האָבן זיך אָפגעשטעלט סייקעף, די היג-
סערשטע האָבן זיך באַוועגט, און אין מעשעך פֿון אייניקע סעקונדן
האָבן די אויסגעלייכטע רייען זיך פאַרוואַנדלט אין אַ קופּע ניי-
געריקע יונגוואַרג, וואָס האָט אַרומגערינגלט דעם אומבאַקאַנטן,
וואָס איז געשטאַנען זיי אין וועג.

— וואָס איז אוינס געשען? האָט עמיצער געפֿרעגט.
— איך ביל ריידן מיט די מיטגלידער פֿון קאַמיטעט.
— קאַמיטעט, צו מיר!— האָט אויסגעטריען ביל, אַרויסגייענ-
פֿון די רייען און שטעלנדיק זיך באַם ראַנד פֿון דער פֿאַרשטאַנ-
טער קאַנאווע. די איבעריקע מעגן אַפֿן לאַנקע אָפרוען!
ווי אַ מאַכנע בונטע פֿויגלען האָט זיך דאָס יונגוואַרג צושאַטן
איבערן גרינעם טעפעך. שוואַרצע און גראַע יינגלשע בלוועס
האָבן זיך אויסגעמישט מיט די העלע מיידלשע קליידרעך, היטע-
לעך פֿון פֿאַרשיידענע פֿאַרבן און פֿאַסאַנען האָבן אויסגעזען ווי הי-
טעלעך פֿון שוואַמען, וואָס שפּראַצן אַרויס צווישן געדוכטן גראַז.
— נו! האָט געפֿרעגט ביל דעם וועלאַסימעדיסט— וואָס איז געשען?
— איר קאַנט ניט גיין ווייטער— האָט יענער געענטפֿערט און
זיי דערציילט וועגן אַלץ, וואָס איז פֿאַרגעקומען אין שטאָט.
מיט באַליידיקונג און צאָרן האָט געקלונגען מערים קאַל, ווען
זי האָט געפֿרעגט:

— און די אַרבעטער וואַקלען זיך?
— ווי עס ווייזט אויס, זיינען זיי ניט גענוג שטאַרק, קעריי-
צו באַזיגן די כעוורע-לייט און קו-קלוקס-קלאַן.
— הייסט דאָס, קאָן זיין, אַז אונדז וועט אויסקומען גיין אַרום?
— נאָך מײַן מיינונג, איז דאָס זייער וואַרשיינלעך.
— מיילע, וועלן מיר וואַרטן! וויסל האָבן זיי געהייסן וואַרטן?
— אַ שאַ, ניט מער.
איצט איז 7, האָט געוואַנט ביל, וואָס האָט געהיט ווי דאָס
שוואַרצאַסל פֿון אויג זיין זייגערל, וואָס ער האָט אין די גוטע
צייטן באַקומען אַ מאַטאַנע פֿון זיין פֿאַטער. אויב צו 8 אַזייגער

וועט קיין ענטפער נישט זיין, וועלן מיר גיין נאך א טאג אין דער-
נאך צעלייגן זיך אף נאכט אף א וועלכן נישט איז זיכערן אָרט.
קינער דערווידערט נישט?

מערי איז אויפגעשטאנען.

— איך דערווידער—האַט זי געזאָגט—מען דאַרף יעדע זאך

טאָן ביזן טאָג.

— צו לייגסט דו אונדז נישט אַקאַרשט פֿאַר צו פֿאַרווען אַף

אונדזערע רוקנס די רימענס פון די קו-קלוקס-קלאַנער?

— ניין.— מערי האָט אַ שאַקל געטאָן—מוטן קאַפּ—איך לייג

פֿאַר אויסרוכטן אַ דעלענאַציע צו די אַרבעטער.

דער וועלאַסיפּערדנס האָט אַ בלוק געטאָן אַף מערין.

— דו ביסט אַ פֿאַרשטאַנדיקע מיידעלע—האַט ער געזאָגט—

נאָר ס'איז אַ סאָפּעק. צו מען וועט זיך אַהין קאָנען דורכרייסן.

— איר זיינט דאָך דורכגעפֿאַרן.

ערשטנס, האָבן זיי נישט אויך אויסערקואַם געהיט, ווי זיי

וועלן היטן איצט, וויסנדיק, אַז איר דאַרפט שוין זיין נאָענט;

צווייטנס—ביזן איך געווען איינער.

— דאָס איז ריכטיק—האַט געזאָגט ביל—דיין פּלאַן איז גוט.

נאָר נישט אויספֿירבאַר.

— ניין, אויספֿירבאַר—האַט געענטפֿערט מערי—שיקט מיר!

ביל האָט פּראָטעסטירט.

— אויב איר וועט מיר נישט דערלויבן, וועל איך אַלציינס

אַליין אַהין גיין.

— אין וועסט אַריינפֿאַלן צו די קו-קלוקס-קלאַנער.

— מיילע! איך וועל קאָנען שטאַרבן אויך, ווי מען דאַרף.

— עט!—האַט אויסגעמורמלט דושאַי—מאָך זיך נישט פֿאַר קיין

העלדן, מערי.

מערי האָט אָנגעהויבן ריידן הייס און אַנפֿערצייגנדיק.

— מיר טאָרן נישט דורכלאָזן דעמדאָניקן צופֿאַל. אונדזער וויג

קיין וואַשינגטאָן דאַרף דורכגעגאַנגען ווערן מיט קאַמף אין מיט

זינג אויב די ארבעטער האבן כוונע פֿאַרן קו-קלוקס-קלאַן, דאַרפֿן
מיר זיי אָנגעבן מיט.

— אין דו מיינסט, דאָס איז מעגלעך?

— אין דער צייט פֿון מאַרט, בין איך איינגעוואקסן—האַט
געוואָגט דאָס מיינעלע—איך האָב אָנגעהויבן אַסאך צו פֿאַרשטיין:
מיר, קינדער, זיינען אַ גרויסע קראַפֿט. מיר קאָנען דערוועקן דו
דערוואקסענע צו גרויסע טאַן.

— דאָס אַלץ איז דוכטוק—האַט געוואָגט ביל—נאָר ווי קומט
מען דאָ דורך?

— איך האָב אַ פֿלאַן, הערט—האַט זי געוואָגט צום וועלאָסי-
פעדיסט.

דאָ איז, דוכט זיך, פֿאַראַן עמיצער מיט אַ מאַטאַציקל.

— פֿאַראַן אַ נוטער באַכער, מיינער אַ פֿריינט.

— גיט אים ארוף!

דער וועלאָסיפעדיסט האָט שטייכלענדיק זיך אופֿגעהויבן.

— דו גיסט אָם באַפֿעלן, ווי אַ קאַמאַנדיר אָף מילכאַמע, מיי-

דעלע, איך הער!

ער איז פֿאַרשווונדן אין דער אָנגערוקטער אַיונט-דעמערונג,

און אין עטלעכע מינוט אַרום זיך צוריקגעקערט מיט אַ הויכן.

זינגן באַכער אין אַ לעדערנעם קאַסטיום.

— אָט איז מײן מאַטאַציקליסט, קאַמאַנדיר—האַט ער געוואָגט,

אַפֿשטעלגדיק זיך אַנטקעגן מערין.

מער י האָט באַהאַלטן אַ שטייכל אין די צונויפגעדריקטע ליפֿן.

— איר זייט אַ מוטיקער מענטש?—האַט זי געפרעגט דעם

ערשט צוגעקומענעם.

— איך דענק, אַו יאָ—האַט יענער געענטפֿערט.

— איר זיינט אַן אַרבעטער?

— איך האָב שטענדיק אַליין אויסגעשלאָגן פֿאַר זיך דעם

שטיקל ברויט, מיט די אייגענע הענט.

— צי קאנט איר מיט א מאקסימאלער געשווינדקייט פֿארפֿארן
פֿונדאנען צום צענטער פֿון גוט. ניט אפֿשטעלנדיק זיך אפֿילע
אין דעם פֿאל, אויב פֿאר אייך וועט זיך א ווייז סאָן א רעוואָל-
ווער?

— אויב דאָס איז נויטןק פֿאר דער זאך, קאָן איך!
— דאָס איז נויטןק פֿאר דעם דערפֿאלג פֿון אונדזער מאַרש -
האַט געזאָגט דאָס מיידעלע - אויב נאָר איר רעכנט אונדזער מאַרש
פֿאַר א זאך...

דער מענטש אין רימען האָט זי איבערגעשלאַגן.

— איך וועל פֿאַרן אליין? - האָט ער געפרעגט.

— מיט מיר.

— דו וועסט ניט מירע האָבן?

— איך וועל - האָט זיך מערי מידע געווען.

— אָבער דאָן...

— שרעקט זיך נישט, איר וועט דאָס ניט באַמערקן. איך וועל

זיך באַהערשן.

דער מענטש אין רימען האָט א טראַכט געטאָן.

— ווען לאָזן מיר זיך?

— שוין.

ווען זיי האָבן זיך געזעצט אַפֿן מאַטאָציקל, און מערי האָט
זיך איינגעאַרדנט אַפֿן באַגאַזש-קעסטל, האָט זי נאָכאַמאָל געזאָגט
צום מאַטאָציקליסט.

— פֿולסטע שנעלקייט, ווי נאָר די מאַשין קען אויסהאלטן.

דער מאַטאָציקליסט האָט אַ שאַקל געטאָן מיטן קאָפּ, און די
מאַשין האָט זיך אַ רויס געטאָן פֿאַרויס.

אַ וואַלקן שטויב האָט זיי אַרומגערינגלט פֿון אַלע זייטן. די
טעלעגראַף-סלופּעס האָבן זיך פֿאַרבייגעטראַגן מיט אַ מעשוונדערי-
קער גיכקייט. עס האָט זיך געדוכט, אַז באַ די זייטן וועג ציט זיך
אַ דורכויסקער פֿאַרקאָן. דער זשוירר איז געשפרונגען פֿון אונט-

סער די רעדער און געשניטן אין פאָנים. סערי האָט זיך סטאַרק
געהאַלטן פֿאַרן באַרטל פֿון איר באַגלייטער.
— אויסנוצנדיק די צייט, וואָס דער וועג איז געווען אַ גליי-
כער, האָט ער רייניקער אָפקערן צו איר דעם קאַפּ און אויסגע-
שריען:

— דו האָסט ניט מירע?

זי האָט זיך גיכער אָנגעשטויסן לויט דער באַוועגונג פֿון
זיינע ליפּן אָף דעם זין פֿון דער פֿראַגע, אידער זי האָט זי דער-
הערט.

— איך האָב זייער מירע— האָט זי אויך פֿון איר זייט. אנט-
שטרענגנדיק די לונגען, אויסגעשריען און צוגעגעבן— נאָר אויב
עס איז מעגלעך, נאָך שנעלער!

— קווער דעם וועג, אָף וועלכן די מאַשין איז אונטערגעשפּרונג-
גען און שיר איבערגעקערט זיך, זיינען געשטאַנען אויסשפּירער
פֿון קו-קלוקס-קלאַן.

— שטייט!— האָט אַ געשריי געטאָן איינער פֿון זיי און סיי-
קעף אויסגעשטאָסן אינדערלופּטן— שטייט זאָגט מען אייך!

סערי האָט באַהאַלטן איר פּאָנים איך די רימענע פֿאַלדן פֿון
מאָטאָציקליסטס טוושורקע.

איר האַרץ האָט געקלאַפּט אזוי מעטונערווייז גיך, ווי עס
האָבן געקלאַפּט אין מאָטאָר די אָנצינדונגען, וואָס האָבן אנגע-
ברענט די מאַדאָשוועס פֿון אירע טופּליעס.

דער מאָטאָציקליסט האָט געטאָן אַלץ, וואָס ער האָט געקענט.
די מאַשין האָט געטאָן נאָך מער, ווי זי האָט געקענט. נאָך זיי
האָבן דורכגעפֿייפּט עטלעכע קוילן, און איינע האָט אָפּגעריסן אַ
קנעפל באַם רימענעם בענדל פֿון מאָטאָציקליסט אַרבל. דוועלבע
קויל האָט אָפּגעברענט דער מיידעלעס באַק. אָנעמענדיק זיך מיט
דער גאַנצער גוורע, האָט זי באַשלאָסן אַפּהויבן דעם קאַפּ און
אַ קיץ טאָן פֿאַרויס. דערנעענטערדיק זיך, זיינען געוואָקסן די
היילעך אין דער אומגעגנט פֿון שטאָט. א טומלענדיקער און

שריינדיקער אוילעם מענטשן איז געפלוין פֿאַרביי. אָט האָבן זיך עטלעכע אָפגעטיילט פֿון די איבערזיקע אין אָפגעשטעלט זיך אָפֿן וועג — גלייך קעגן דער מאַשין.

— קערט זיך נישט אָפֿ! האט א געשריי געטאָן דאָס מיידעלע פֿילנדיק, או איר באַגליסטערס הענט האָבן א ציטער געטאָן — קערט זיך נישט אָפֿ! פֿאַרט גלייך אָפֿ ווי! זיי וועלן זיך דער-שרעקן.

צי האָט ער דערהערט איר געשריי אָדער נישט, נאָר די מא- שין האָט זיך ווידער אַ לאָז געטאָן און מיט קראַפֿט זיך געשניטן אין דער גרופּע, וואָס האָט געוואַנט שטעלן זיך אין וועג. דער מאַטאַציקלעס איז אונטערגעשפרונגען אינדערלופֿטן, אָנגעבויגן זיך אָנאַזיט, ווידער מיט די שינעס אָנגערירט דעם גרונט און אַוועקגעפֿלויגן פֿאַרויס מיט אַזאַ אָנבויג, או דער מיידעלעס קני, האָט זיך ביו בלוט צוריסן אָן די שאַרפֿע שטיינער. מיט אַן אי- בערמענטשלעכער אָנטערענגונג פֿון ווילן און מוסקולן, וואָס האָט זיך דורכן רימען איבערגעגעבן דער ציטערדיקער פֿון ווייטיק און שרעק מערן, האָט דער מאַטאַציקליסט אויסגעגלייכט די מאַשין.

דערנעבן האָט זיך עמיצער אויז הויך אויסגעוואַרלט, או אַפֿילע דער טייַמל פֿון דעם אינציוועלף-קראַפֿטיקן, כאַרליי האָט נישט געקאָנט פֿאַרטויבן די וואַלעריי. נאָך עטלעכע שאַסן, א טייף פֿון אַן איבערגעשראָקענעם פֿאַליסמען, א פֿאַר פֿורלעך, וואָס האָבן זיך אַ יאָג געטאָן אָנאַזיט, א דריי דאָס הענטל, עטלעכע הויכע, ווי שאַסן, אוואַרייסן אין מאַטאַר, — און דער מאַטאַציקלעס האט זיך אָפגעשטעלט אין מיטן גאַס, א הילפֿלאָזער און אומנו- ציקער.

דער מענטש אין רימען שפּרינגט אַראָס פֿון געזעס און כאַפֿט מערין אָפֿ די הענט און לויפֿט אויז גיך, אַז אין דער מיידלעס אויערן טייַפֿט דער ווינט, א קער אין אַ וויסן-געטל, נאָך אַ קער — און זיי ווינען שוין אָפֿ אַ גרויסן מיט מענטשן אָנגעפֿילטן פּלאַץ.

— אלץ, שרייט דער מאטאציקליסט, א מיידעלע צו אייך פֿון

דאָרטן!

אין הויבט אויף מערין איבער די קעפֿ פֿין אוילעם, זי קוקט
אַראָפּ אין פֿילם, או דורך אלץ, וואָס זי האָט איבערגעטראָגן.
פֿאַרלירט זי דעם באַווסטזיין, צינױפֿגעשטרוק די לעצטע קויכעם,
שרייט זי:

— אַרבעטער! אויב איר... צי דען וועלן מיר דאָרפֿן דער-
צײלן... דערצײלן אַלעמען, אַז די אַרבעטער פֿון אייער שטאָט...
פֿון אייער שטאָט!...

זי פֿאַרלירט דעם פֿאָדום פֿון די ווערטער, נאָך איין אָג-
שטרענגונג — און פֿאַלנדוק אָף די צו איר אויסגעשטרעקטע
הענט, וואָרפט זי אָן דעם אוילעם די גרויזאָמע ווערטער:

— די אַרבעטער פֿון דערדאָזיקער שטאָט זײַנען... פֿאַבראַנים!
עפעס אַ פֿרוי סראָגט זי אריין אין לאַקאַל פֿון קלוב, אָן
וועלכן די געדעקטע טישן וואָרטן אָף די געסט, דער אלטער,
וואָס האָט געשמועסט מיטן מאַטאָציקליסט, הויבט זיך אויף אַפֿן
גאַנץ און ווענדעט זיך צו די פֿאַרזאַמלטע:

— איר האָט געהערט, וואָס די מיידעלע האָט געזאָגט?
אַ מאָדנע שטילקייט און געווען דער ענטפֿער אָף זײַנע
ווערטער.

איר האָט געהערט, וואָס דאָס מיידעלע האָט געזאָגט? כא-
זערט ער איבער.

קײן איינציקער קלאַנג.

— וואָס עס און שאַיעך צו מיר, דערהויבט ער זײַן שטים —
איז ווייסט איר, אז דער אלטער דושעמט און קײנמאָל ניש גע-
ווען קײן פֿאַכדן, אַך אליין וועל גײן זיך דורכריידן מיט די כעז-
רע פֿון קו-קלוקס-קלאַן.

ער גײט אַראָפּ פֿון גאַנץ און גײט גלייך צום אוילעם,
דער אוילעם טרעט זיך פֿאַנאַנדער פֿאַר אים און באלד
שליסט ער זיך צונויף הינטערן אַלטנס רוקן, ער גײט דורך דעם

סלאך, קערט זיך אָפּ אין א געטל און קוקט זיך ניט אום אָפּ
הינטער, ווייל ער ווייס איך אן דעם, און די אַרבעטער-מאַסע
באַזעגט זיך נאָך אים אַ שוויגנדיקע, נאָר אַ דראָענדיקע.

די מענטשן באַ די פֿעסער דולנעכץ האָבן זיך געהיצט,
באהאַנדלענדיק די געשעעניש מיטן מאַטאָזיקלעם; דער צעקלאַם-
טער איז געלעגן אַנדערזײס און געקרעכצט, וואָרטנדיק אַפֿן עקי-
טאַזש, וואָס זאָל אים אַפֿטרין אין שפּיטאַל.
— עפֿשער האָבן מיר געטומלט אומזיסט, פֿאַשעט עמיצער

אַ רייזנדר.

— איז פֿאַרוואָס האָט ער זיך ניט אָפּגעשטעלט?

— און דו וואָלסט זיך אָפּגעשטעלט, ווען מען וואָלט אָפּ דיר
אַנשטעלן רעוואָלוערן?

— מיר האבן געדאַרפֿט זיין געלאָסענער.

— און איך זאָג אײך, און איך האָב דערקענט דאָס מיידעלע
הינטער זיין רוקן.

די וואָס זיינען געשטאַנען געענטער צו דער שטאַט, האָבן
גענומען אופֿגערעגט טומלען זיך.

— וואָס איז דאָרט אַווינס געשען?— האָט איינער א געשריי געטאָן.

— אַרבעטער גייען אַהער.

עטלעכע באַוואָפֿנטע האָבן זיך געוואָרפֿן פֿאַרויס, אָשטויסן-
דיק די איבעריקע.

— מיר וועלן זיי ווייזן.

— אומזיסט מיטן זיי זיך אַרײַן אין אָט דעם איניען.

— פֿאַרפֿולנדיק די גאַס, זיינען אַהער געגאַנגען די אומבאַ-
וואָפֿנטע אַרבעטער. פֿאַרויס האָט לאַנגוואַס און רויק געשטרייזט

דער אַלטער דושעמס.

העיל!— האָט מען זיך צעפֿילדערט אין דער מאַכנע פֿון די קעג-

נער— וואָס דאַרפֿט איר דאָ?

קײן ענטפֿער. די אַרבעטער זיינען געגאַנגען לאַנגוואַס און

רויך גלייך אָפּ די רערן פֿון די אָפּגעשטעלטע רעוואָלוערן.

איינער פון די באוואָפנטע האָט זיך אַ וואָרף געטאָן פֿאַרזיס
און איז צוגעגאַנגען האַרס צו דושעמסן. דושעמס האָט ניט פֿאַר-
קלענערט די זיכקייט פֿון זיין טראַט. געשפּאַרט אָף אים מיט דער
ברייטער ברוסט.

דער קו-קלוקס-קלאַנער האָט אַ קיק געטאָן גלייך און די
אויגן דעם אַלטן אַרבעטער. און דער אַלטער אַרבעטער האָט גע-
קוקט גלייך און די אויגן דעם קו-קלוקס-קלאַנער. און אוילעם.
וואָס איז געגאַנגען פֿון שטאַט, און אין דער מאַכנע, וואָס האָט
זיי דערוואַרט אונטערן שטאַט, און געווען שטיל, אזוי שטיל, אַז
עס האט זיך געהערט דאָס אָפּגעהאַקטע אָטעמען פֿון הונדערטער
ברוסטן.

דער אַלטער דושעמס האט שווייגנדיק אַיפּגעהויבן זיין האַנט,
אָפּגעקערט פֿון זיין טאַגס דעם רעוואָלוציע, וואָס איז געווען
אָנגעשטעלט אָף אים. דער קו-קלוקס-קלאַנער האָט אַ ציטער גע-
טאָן און אָפּגעטראַטן צוריק.

— הערט נאָר איר!— האָט אַ געשריין געטאָן דושעמס, און
אין דער שטילקייט האבן אלע געהערט— צעגייט זיך אַהיים און
נעמט צו מיט זיך אַייערע פֿעסער. היינט געהערט די שטאַט צו
אונדז און אונדזערע קינדער!

VII

דאָס, וואָס די קו-קלוקס-קלאַנער האבן זיך ניט אַנטקעגן-
געשטעלט די אַרבעטער, וועלכע דושעמס האט אָנגעפֿירט, אום-
געשטערט דורכגעלאָזן די קינדער און שטאַט, האט ניט געקאָנט
ניט אויסווייזן פֿאַרדעכטיק.

די יאַטן האָבן זיך געפֿרייט, צופֿרידענע מיט אַז אַיינגעגע-
בענעם סאָף, נאָר די דערוואַקסענע אַרבעטער האבן געשאַקלט
מיט די קעס און אונטערגעמורמלט:

— ווי עס זאל זיך דאָרט נישט דרייען, נאָר אָן א געשלעג
וועט מען זיך נישט באַניין! און מען איז זיך נישט באַגאַנגען. אָבער
געשען איז דאָס נישט און דעמועלבן סאָג, נאָר אף מאַרין, און נישט
אין דער ערשטער שטאַט, נאָר לויטן אויסדרוק פֿון מיליטער-
לייט, באַ דן צוגאַנגען פֿון דער צווייטער שטאַט.

אַפֿן האַלבן וועג צווישן ביידע שטעט האָט דעם וועג דורכ-
געשניטן נישט קיין ברייטער, נאָר א טיפֿער טייך, אַיבער וועלכן
עס איז געווען פֿאַרוואַרפֿן אַ צווייטערדיקער ברוק, אויבן זיינען
מיט ראַש און פֿאַרעם געפֿאַרן באַנען, אהטן זיינען לאַנגזאַם גע-
קראַכן וועגענער פֿון די פֿערמעכט, טראַקטאָרן און אויטאָמאָבילן.
אף אָט דעם וועג האָט דאָס געדאַרפֿט דורכגיין און זייער מאַרש
קיין וואַשינגטאָן די קינדערשע קאַלאָניע.

און אף דעם ברוק האָט זיך דאָס צולייגט די קי-קרוקס-קלאַ-
נער פֿון ביידע שטעט מיטן פֿעסטן באַשלוס צו מאַכן די קינדער
אַ באַר.

ווען די יאָטן זיינען אויפֿגעשטאַנען אינדערפֿאַרן און אָנגעהויבן
גרייטן זיך צו זייער ווייטערדיקן וועג, איז אין קלוב געקומען
דער אַלטער דושעמס און מיט אים נאָך עטלעכע יונגע אַרבעטער
באַכערנס.

— אָט וואָס האַבן זיי געזאָגט צו די מיטגלידער פֿון קאָמי-
טעט מיר וועלן אייך היינט נישט אָפֿלאָזן.

— פֿאַרוואָס? האָבן זיך די קינדער פֿאַרוואַנדערט.

— ערשטנס דערפֿאַר, וואָס איר זיינט גוט פֿאַרמאַטערט און
איר דאַרפֿט אַפרוען ווי געהעריק, צווייטנס דערפֿאַר, וואָס היינט
איז שאַפעס און מיר קאָנען אייך נישט באַגרייטן ביי דער וויי-
טערדיקער שטאַט.

דער קאָמיטעט האָט פֿראַטעסטירט.

— וועגן דער מירקייט לוינט נישט צו ריידן, מיר וועלן אָפֿ-
רווען און וואַשינגטאָן, און וועגן באַגרייטונג— אַ גרויסן דאַנק, מיר
אײלן זיך זייער.

דוּשעמס האט זיך צוגעזעצט אָף אַ סאַבורעטקע, און רויכערן-
דיק ווין לאנגע יאמשהענע ליזיקע, האט ער אָנגעהויבן דערקלערן
די יאטן אין וואָס דאָ גייט.

די יאטן האָבן אויסגעהערט די מיטלונג וועגן דער גייער
האַמזאַע פֿון קו-קלוקס-קלאַן און געבעטן באַ די אַרבעטער, זיי
זאָלן זיי געבן צייט צו באטראַכטן די לאַגע. אין צען מינוט אַרום
האַבן זיי געמאָלדן זייער באַשלוס:

— דער קאָמיטעט האַלט, אָז די קינדער האָבן נישט קיין רעכט
צווינגען די עלטערע אַרבעטער אַריינלאָזן זיך אין אַ געשלעג.
וועלכער קאָן זיך שלעכט אויסלאָזן, די קינדער וועלן גיין אַרום
און מידן די אומאַנגענעמע ערטער.

געשטיצט פֿון די יונגע באַכערים, האָט דוּשעמס פראָטעסטירט.
— איר וועט אונדז מיט דעם באַליידיקן, איר האָט איינמאָל
אונדז גענויט אָנצונעמען אַ שלאַכט, וואָס איז, צום גליק, אַר-
בער אַן בלוט-אַרגינסונג, דאַרפֿט איר אונדז העלפֿן דערלאָזן די
זאָך ביזן סאָף.

מיט דעם, וואָס איר וועט בלייבן ביזן סאַרגן דאָ, וועט איר
סאָן אַ גרויסע טיווע דער גאַנצער אַרבעטער-באוועגונג פֿון
אַמעריקע.

אָזוי ווי די קינדער האבן, קענטיק, נישט פֿאַרשטאַנען וועגן
וואָס עס האַנדלט זיך, האָט ער אַנגעהויבן די זאָך זיי קלאָר
מאַכן, שטרענג אין ערנסט.

— איר פֿאַרשטייט אַליין נישט, וואָס פֿאַר אַ גרויסע זאָך איר
טוט.

— מיר טוען אַלץ, קעדיי צו העלפֿן אונדזערע פֿאַטערס.
— צי וועט איר העלפֿן די פֿאַטערס, צי גיין—איז נאָך אַ
גרויסע פֿראַגע, נאָר די אַרבעטער פֿון יענע שטעט, דורך וועלכע
איר גייט דורף, העלפֿט איר, איר העלפֿט זייער שטאַרק.
ביל האָט אַ שמיכל געטאָן.

— ביז איצט האָבן מיר געמיינט, אז די אַרבעטער העלפֿן
אונדו, און מיר פֿאלן זיי נאָר צו לאַסט, פֿירן זיי אריין אין אי-
בערזקע, שווערע הויצאַעס.

— וועגן דעם רעט איר?

דוּשעמס האָט געגעבן אַ ברייטן מאַך מיטן האַנט אָף די טישן
מיט די רעשטן פֿון דעם נעכטליכן אָונטברויט.
— וועגן דעם אייך און וועגן פֿיל אַנדערע זאכן, וואָס איר
אין אַנדערע האָבן געטאָן פֿאַר אונדו.

— אָט וואָס קינדער-האַט געוואָנט דוּשעמס אין זיין שטימ
האַט געצוטערט, — דאָס אַלץ ווינען קליינקייטן, דאָס אלץ דעקט
— ניט אַפֿילע אין אַ הונדערט טיילעך דאָס, וואָס איר גיט אונדו,
איך זאָג, איר פֿאַרשטייט אליין ניט, וואָס איר טוט איר! דוּשעמס
יונגע כאַווייניקס האָבן אים אונטערגעהאלטן.

— ווען ניט איר, ווער ווייס ווען אינדזערע וואָלטן זיך דאָס
צעוואַרעמט אָף מעסטן זיך מיט די קייכעס מיט קו-קלוקס-קלאַן?
נאָר אָס זייט איר געקומען... אָט דיראַזיקע מיידעלע האט אונדו
אַלעמען אָנגערופֿן פֿאַכדאָניס און...
מערי האָט זיך אַריינגעמישט:

— איך פֿאַרשטיי, דוכט זיך, — האָט זי געזאָגט, — איך האָב
געהערט אזא פֿאַטיקן וואָרט אין אויב ער פֿאַסט זיך... איז...
ווי זאָגט מען דאָס... מיר אָנגיירן?

— אָט דאָס טאָקע, איר רעגט איר, איר צווינגט אַפֿילע די
שטילסטע און רויקסטע צו פֿאַרקוועטשן די פֿויסטן, ניט יעדער
וועט דערלייבן, מען זאל מיט קינדער אָפֿטאָן אַווינס, וואס מען
טוט אָס מיט אים גופֿע, פֿאַרשטאַנען?

— הייסט דאָס איר ווילט, או מיר מיט אינדזערע פֿלאַקאַטן
וואָלן אייך פֿירן אָף קו-קלוקס-קלאַן?
— דאָס וועט אייך ניט אויסקומען צו טאָן, אין אַ געפֿערלעכן
פֿלאַץ וועלן מיר אייך ניט לאָזן, נאָר מיר דאַרפֿן, או איר זאָלט
זיין אַ גייע סיבע פֿאַרן קאַמף.

— און עפֿשער זאָלן מיר פֿאַרט אוועקגיין היינט?
— דאָן וועלן די וועלכע זיינען נעכטן גרייט געווען וואַרפֿן
זיך אין שלאכט, מאַרגן דאָס ניט וועלן טאָן. און עס וועט ניט
זיין צוליב וואס. איר וועט אַרומגיין אונדזער ראַיאָן. די קו-
קלוקס-קלאַנער וועלן שטיין אַפֿן בריק, ווארטן און פֿאַנאַנדער-
גיין זיך.

— און אַז מיר וועלן פֿאַרבלייבן?
— וועלן מיר מאַרגן ווידער אויפֿזאַמלען די אַרבעטער, אויפֿ-
זאַמלען און זאָגן זיי: אַס האָבן זיך די יאָסן באַ אונדז פֿאַר-
האַלטן, ווייל זיי זיינען געווען זייער מיד און האָבן ניט געקענט
ווייטער גיין. היינט וועלן זיי דעם וועג פֿאַרזעצן. נאָר דאָרט
אַפֿן בריק שטייען די קו-קלוקס-קלאַנער, וועלכע וועלן זיי אַלע
דערטרונקען. דאַרף מען העלפֿן די קינדער? אַס וואָס מיר וועלן
זאָגן די אַרבעטער.

— און איך וואָלט דעמלט וועלן זען יענעס, ווער עס וועט
בלייבן אַונדערהיים—האָס איינער פֿון די באַכערים צונויפֿגע-
דריקט די פֿריסטן.

— אויב דאָס וואָלט געווען מיין פֿאָטער, וואָלט איך זיך
אַפגעזאָגט פֿון אים.

— וואָס-זשע—האָט געזאָגט ביל, איך רעכן, אַז מיר דאַרפֿן
בלייבן.

די איבעריקע מיטגלידער פֿון קאָמיטעט האָבן זיך פֿאַרייניקט
צו בילס מיינונג.

אינאָונט זיינען דיזעלבע דריי געקומען צו די קינדער און זיי
פֿאַרגעשלאָגן איינאַרדנען פֿאַר זיי אַ פֿאַרזאַמלונג מיט אַ פֿאַרט-
ראָג. דער קאָמיטעט האָט דעם פֿאַרשלאָג אָנגענומען מיט באַגיי-
סטערונג. און אין אַ שאַ אַרום האָט זיך אַפֿן פּלאַץ פֿאַרן קלוב
פֿאַרזאַמלט אַלע אָנטיילנעמער פֿון מאַרש, גרייט צו אויסהערן
דעם רעדנער.

צו אלעמענס גרויסער פֿאַרווונדערונג איז אַפֿן טריבונע אַרויף
אַ יינגל. לויטן אויסזען איז אים געווען ניט מער פֿון 14—15 יאָר.
נאָר ווען ער האָט אָנגעהויבן ריידן, זיינען אלע דורכגעדרונגען
געוואָרן מיט אַכטונג צו אים. אין זיין יוגנטלעכן קאָפּ האָט זיך
געפֿונען אַסאך וויסן, און, דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט, איז גע-
ווען אזוי שפּאַנענדיק אינסערעסאַנט. דעם יינגלס יעדער וואָרט
איז פֿאַר די צוהערער געווען ווי אַ שליסל, וואָס עפֿנט די שלע-
סער פֿון די ביו איצט פֿעסט פֿאַרמאכטע סירן. דאָס, וואָס
סי האָט ביו איצט אומקלאָר זיך געפֿלאָנטערט אין אייניקע מויכעס,
האָט זיך איצט אויפֿגעקלערט אין זיי מיט אַ גלייכן באַנעמען פֿון
די זאכן און געשעענישן.

פֿון פרעזידענט וועלן זיי זיך גאַרנישט דערשלאָגן, דער
פרעזידענט וועט זיי געוויס ניט אָפּנעמען. פֿונדעסטוועגן איז
דער מאַרש אַ גוטע און נויטיקע זאך. ערשטנס, גיט ער זיי אַן
אַנשוילעכע לעקציע פֿון דעם, וואָס פֿאַר אַ באדייטונג עס האָבן
אַרבעטער, פֿאַרייניקטע מיט איין ציל אין איין אָרגאַניזאַציע. צו
דען וואָלטן זיי יעדער באַזונדער געקאַנט אָפּטאָן אזא זאך?
— מער, דוסאָי און ביל האָבן זיך דערמאָנט אָף זייער
פרווו צו פֿאַרן מיטן באַן און האָבן זיך איבערגעקוקט איינע
מיטן אנדערן.

— אָט דערדאָזיקער באַכער פֿאַרשטייט גוט אין די זאכן. —
האָט אַ מורמל געטאָן ביל.

— אוהאָ! — האָט געענטפֿערט מער, וואָס האָט מוירע געהאַט
צו דורכלאָזן איין וואָרט פֿון דעם, וואָס עס האָט גערעט דער
רעדנער.

יענער האָט פֿאַרגעזעצט.

עס שטייט איצט פֿאַר זיי אַ נייע גרויסע אויפֿגאַבע. יענע
אָרגאַניזאַציע, וואָס זיי האָבן געטאָפֿן פֿאַרן מאַרש, דאַרף מען
איינהיטן אָף ווייטער. די אָנגעהויבענע אַרבעט דאַרף מען דער-
פֿירן ביזן סאָף.

נאָר די ארבעט, וואָס זיי האבן אָנגעהויבן—דאָס איז דאָך די באַפֿרייונג פון זייערע פֿאָטערס, וואָס זיי קאָנען טאָן פֿאַר דעם?— נ, געוויס ניט בעסן דעם פרעזידענט, ניט אַפּשלאַגן די שוועלן פֿון די וואַשינגטאָנער פּאַלאַצן, קעזיי זייערע פֿאָטערס זאָלן ווערן באַפֿרייט, דאַרפֿן זיי, די קינדער, קעמפֿן פֿאַר פֿרייהייט.

ווי זאָלן זיי קעמפֿן? וואָס קאָנען זיי טאָן מיט זייערע קינדערשע קינדער און מיט זייער קינדערשן סייכל?—נאָר ניט אזוי ווייניק, ווי זיי מיינען. פֿרײַער פֿון אַלץ העלפֿן די דערוואַקסענע, וועלכע פֿירן שוין דעם קאַמף—די קאָמוניסטן, יאָ, יאָ די קאָמוניסטן און אַלע ערלעכע און באַוווּסטזיניקע אַרבעטער. און כּוּך דעם, גרייטן זיך ועלבסט צום קאַמף. דאָס אַלטע עלטערס זיך, און דאָס נייע קומט אָף פֿאַרבייטן.

צי זיינען שוין פֿאַראַן קינדער, וואָס טיען דאָס, וואָס ער זאָגט? אָ, פֿיל און זייען פֿיל! אָ, ניט נאָר אין אַמעריקע! אומגע- טום אין דער גאַנצער וועלט. און פֿרײַער ווי אַלץ—אין ראַטנרוס- לאַנד, וואָס? זיי ווייסן אַלע, וואָס איז אזוינס ראַטנרוסלאַנד? זיי ווילן הערן פֿראַגן?

דער פֿאַרטראַג פֿאַרצײט זיך, עס זיינען שוין געווען צוויי האַפּטאַקעס, נאָר די צוהערער ווערן ניט פֿאַרמאָטערט, און ווען דאָס יינגל אַפֿן טריבונע פֿאַרענדיקט סאָפּאָליסאָף, ווישנדיק זיך דעם שווייט, וואָס רינט אַויפֿ פֿון זיין הויכן ניט קינדערש-מע- שוועדיקן שטערן, שטייט אויף אין די פֿאָדערשטע רײַען ביל און זאָגט:

— די ביסט זייער מיר, נאָר מיר בעסן, איך דענק, אז מיר אַלע בעסן, דערצײל אונדז נאָך, מיר ווילן זייער הערן.
דאָס יינגל, וואָס האָט געהאלטן דעם פֿאַרטראַג, הויבט אויף די מידע אויגן.

— וועגן וואָס ווילט איר נאָך הערן?

— וועגן לעבנען.

און הונדערטער קינדערשע שטימען כאפן אונטער דעם נאָמען.
 צעטרָאָגנדיק אים איבער אלע ווינקעלעך פֿון פּלאַץ. דערוואַך-
 סענע רוקן זיך צו געענטער צום טריבונע. דאָס אָרט פֿון ערשטן
 רעדנער פֿאַרבייט אַ צווייטער - דער אַלטער דושעמס. דער
 דושעמס, וואָס איז אליין געווען אין רוסלאַנד און געווען
 לענינען.

VIII

דער זונטיקדיקער פֿרימאָרגן האָט זיך איינגעגעבן אַ לויטע-
 רער און אַ הייסער. די צאָל פֿון די קו-קלוקס-קלאַנער באַס-בריק
 האָט זיך פֿאַרגרעסערט קימאַט אינצווייטן. און די רעוואָלוציע
 באַ אַסאָך פֿין ווי אין די הענט האָבן גערעט וועגן דעם פֿאַר-
 שטייענדיקן ערנסטן איניען.

די אַרבעטער האָבן ניט אָנגעטאָן, ווי געוויינטלעך, זייערע
 יאַנטעוודיקע קאַסטיומען און זיינען אַרויס אין גאַס אין פֿאַר-
 שמאַלצענע בלוזעס.

דער אַלטער דושעמס, וואָס איז, ווי נאָר באַגינען, אַרויס פֿון
 בעט, האָט געהאוועט און געמאַכט פֿאַראַרדענונגען.

דריי אויסשפירער, וואָס האָבן זיך אומגעקערט פֿון טייך, האָבן
 דערציילט וועגן דער לאַגע, דושעמס האָט זיך פֿאַרטראַכט און
 לאַנג ארומגעשפּרייזט איבערן זאַל פֿון קלוב. צוטנדיק די גראַע
 וואַנצן.

— ביל האָט ער צו זיך אַרופֿגעטאָן דאָס יינגל-וועלכער
 האָט אים נאָכגעקיקט.

— נו?

— דיר וועט אויסקומען דורכפֿאַרן זיך אַף אַ לאַקאָמאָטיוו
 אין דער דערבייקער שטאָט.

- איינער אליין?
- ניין, מיט דיר וועט פֿאַרן יענער יאָט, וואָס איז נעכטן אַרויסגעטראָטן מיטן פֿאַרטראַג.
- און וואָס דאַרפֿן מיר טאָן?
- מיר דאַרפֿן צוגרייטן אַן אָנפֿאַל אָף דעם סויגע אין רוקן.
- איך פֿאַרשטיי, מען דאַרף צורייִדן די אַרבעטער...
- דאָרט וועט ניט אויסקומען צו רייִדן. דאָרט איז פֿאַראַן אַ שטאַרקע יוגנט-אַרגאַניזאַציע.
- מען דאַרף פֿאַרן באלד?
- שוין.
- אויב מען קאָן, וואָרט אויף 5 מינוט.
- וואָס?
- איך בין דער פֿאַרזיצער פֿון קאָמיטעט, איך דאַרף מאַכן פֿאַראַרדענונגען. לאָזן אַ פֿאַרטרעטער.
- דושעמס האָט אַ שטייכל געטאָן.
- ווי עס ווייזט, איז באַ אַיך אַ מוסטערהאַפֿטע אַרדענונג.
- אַן דעם וואָלטן מיר ניט געקענט דערגרייכן אונדזער ציל.
- גיי—האָט געזאָגט דושעמס—איך וועל אָף דיר וואַרטן צו-
ואַמען מיט דיין באַגלייטער.
- אָף דער אַייזנבאַן-סטאַנציע האָט אים דושעמס באַקאָנט מיט אַ יונגן מאַשיניסט, וואָס האָט געדאַרפֿט פֿירן דעם לאַקאָמאָטיוו אָף דער שטיינעסדיקער סטאַנציע. דער מאַשיניסט האָט זיי דורכ-געפֿירט אין דעסאָ און דאַרטן געהייסן זיי קריכן אָף די קוילן. די יינגלעך האבן זיך אָפּגערייניקט אַ שטיקל פּלאַץ, זאָל זיין גענוג אָף צו ליגן דאָרט זאָלבענאַנד, צוגעדריקט זיך איינער צום צווייטן; פֿון אויב האָט מען זיי באַרעקט מיט אַניטשעס.

— רירס זיך ניט און רעס ניט, ביזוואנען דער לאַקאָמאָטיוו
וועט זיך רירן.

א מינוט צען זיינען זיי געלעגן שווייגנדיק, נאָר בילן האָט
געמאַסערט די גייגעריקייט: פֿאַרן מיט אַ יאָט, וואָס ווייס אזוי-
פֿיל, און ניט פֿאַנאַנדערפֿרעגן אים וועגן אַלץ אין דער וועלט.
צו דען קאָן מען דאָס? שעפטשענדיק האָט ער געשטעלט פֿראַגן
אין אייגענער הערט גאַנצע פֿאַרטראַגן, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן
גלייך אים אין אויער ארײַן. גילס פֿראַקטישער סיכל האָט אָפּ-
געשטעלט זיין אונטערקואַמקייט מער פֿון אַלץ אַף דעם, ווי מען
רעגולירט די קינדער-באוועגונג, ווי מען אָרגאַניזירט די יאָטן אין
גרופן, אף וואָסער אויפֿן בעסער און ברייטער געבן הילף די
עלטערע.

צוליבן געשפרעך האָבן זיי ניט באַמערקט, ווי דער מאַשיניסט
מיט זיין געהילף האָבן פֿאַרנומען זייערע פֿלעצער. אז מען קאָן
אַרויסקריכן אַף דער ליכטיקייט, האָבן זיי זיך באַדאַכט ערשט
דאן, ווען מען האָט פֿון זיי אַראָפּגעשלעמט די אָניטשעס און גע-
פֿרעגט:

— איר זייט אַנטשלאָפֿן געוואָרן, צו וואָס?

דער מעכטיקער לאַקאָמאָטיוו האָט אין עטלעכע מינוט דורכ-
געמאַכט דעם שעטעך, וואָס האָט אָסגעטיילט איין שטאַט פֿון דער
צווייטער. ווען זיי האָבן זיך דערנעענטערט צו דער סטאַנציע,
זיינען זיי ווידער פֿאַרקראַכן אין די קוילן און ווידער צוגעדעקט
זיך מיט אָניטשעס און פֿאַרלאָזן דעם לאַקאָמאָטיוו ערשט דאן,
ווען ער איז סאַנעוורירנדיק אַריבער אף א נעבן-ליניע. באַדאַן-
קענדיק דעם מאַשיניסט, זיינען זיי אַרויסגעקראַכן און אוועקגע-
שפּאַנט אין דער ריכטונג צו די הייזלעך, וואָס האָבן זיך געזען
פֿונדערווייטן, און געוונדערט זיך איבער דער איינארטיקייט פֿון
זייער אַרכיטעקטור.

גילס באַגלייטער האט געזאָגט:

— דאָס איז אַן אַרבעטער-שטעטל. דער פֿאַבריקאַנט האט
דאָס אויסגעבויט די היילעך פֿאַר זיינע אַרבעטער אין פֿאַרדונגען
זיי פֿאַר נישט קיין גרויסע דירע-געלט.
— ער איז, הייסט עס, א גוטער.
— ווער?
— דער היגער פֿאַבריקאַנט?

- ער איז אזא אויסווארף, ווי אלע.
- אין די הייזלעך?
- וואָס—די הייזלעך?
- אויב ער איז אזא, ווי אלע, פֿאַרוואָס האט ער געגעבן די אַרבעטער הייזלעך?
- קעדיי שטארקער צובינדן די ארבעטער צו זיין פֿאַבריק. דער ארבעטער, בא וועלכן ס'איז פֿאַראַן אַ הייז, וועט זיין אַר-בעט אזוי גרינג ניט וואַדלן.
- דאָס הייזל איז ווי אַ שווערע מאַסע, אָף זיין האַלדז.
- אַזוי איז דאָס, גוטס איז אַין די הייזלעך זייער ווייניק, זיי זיינען קליין און ניט באַקוועם.
- דערפֿאַר זיינען זיי אייגענע!
- אָט אַזוי דענקען אויך די אַרבעטער און ווערן געכאַפט אָף דער ווענטקע.
- איז דאָס דען פֿאַלש?
- נו געוויס, פֿאַלש. ווען דעם ארבעטער פֿאַרווילט זיך וואַרפֿן די ארבעט אָדער פֿאַרשטרייקן, האָט ער מוירע דאָס צו טאָן, קעדיי ער זאָל זיין הייזל ניט פֿאַרלירן, נאָר ווען דער פֿאַב-ריקאַנט דאַרף אַרויסוואַרפֿן אַן ארבעטער...
- וועט ער אים פֿון הייזל אַרויסשליידערן?
- אָן קיין שום טאַינעס!
- ביל האָט זיך פֿאַרטראַכט.
- הייסט דאָס, אונדז וועט זיין שווער צו צוריינדן די אָרטיקע אַרבעטער.
- מיט אַ יאָר צוריק וואָלט דאָס געווען שווער.
- און איצט?
- און איצט איז דאָ פֿאַראַן אַ ליגע פֿון דער קאַמוניסטישער יוגנט, צוויי קינדערשע קאַמוניסטישע גרוסן, זיי וועלן אונדז אונ-טערהאַלטן, און אויב מען וועט דאַרפֿן, וועלן זיי גיין שלאָגן זיך. העלדזש!

ביל האט אינסטינקטיוו געפילט, אז בא אזא אַרבעט וועט ער
געליינען דאָס, וואָס עס האט שוין לאנג געפֿעלט זיין ברויזנדי-
קער נאַטור. דאָס איז ניט דאָס, וואָס שלאָגן זיך מיט יינגלעך
פֿון א צווייטן קווארטאַל אין דער אייגענער שטאַט; דאָס איז ניט
דאָס, וואָס לויפֿן איבער די גאַסן אין פֿאַרטשעפֿען זיך מיט די
יינגלעך און מיידלעך—דאָס איז אַן אַרבעט, אַן עמעסע אר-
בעט, אין וועלכער מען קאָן זיך ארויסווייזן אינגאַנצן.
ער האט אָנגעכאַפּט זיין באַגלייטער פֿאַרן האַנט.

— הער נאָר?

— נוז

— דו וועסט קומען אין אונדזער שטאַט העלפֿן אינדו?

— צו וואס? איר וועט אויסקומען אָן מיר.

— ניין, קיב.

— ניט קעדאָי. איר האָט שוין געמאַכט אַן אָנהויב, אַזעלכע
ווי דו, דערנאָך אָט דאָס מוטיקע מיידלע...

— מערי.

— אָט-אָט, מערי. אַזעלכע, ווי איר, וועלן קאָנען איינשטעלן
די אַרבעט. איך דאַרף זיין נאָך אין אנדערע ערטער—אין אַזעל-
כע, ווי די קינדער האבן זיך נאָך ניט אוּפֿגעהויבן, ניט אָנגעהויבן
רירן זיך.

— פֿונדעסטוועגן, מיר וועלן ניט קענען ריידן מיט זיי, אַזוי

ווי דו, ניט האלטן אַזעלכע פֿאַרטראָגן.

— איר וועט קענען! מען דאַרף צו דעם האבן אַביסל גע-
וואָינהייט.

— און אַסאך וויסן.

— נו, ווייסטו, וואָס איך וועל דיר זאָגן: אויב איר האט זיך

ניט דערשראָקן צו לאָזן זיך אין אַ מאַרש קיין וואַשינגטאָן, וועט

איך דען אַפֿשרעקן דאָס לערנען?

ביל האט אַ טראַכט געטאָן וועגן דוּשאָי, וואס פֿלעגט יעדער

פֿרייע מינוט פֿאַרברענגען באַם בוך, וועגן מערי, וואָס האט עס-

לעכע מאָל איבערגעלייענט די צעפליקטע און פֿאַרשמירטע פֿון
לאנגן געברויך און שטענדיקן בייטן די באלעבאסיס, טאָס סאָיערס
פֿאַסירונגען, און ער האָט געענטפֿערט:

— געוויס ניט. אונדזערע יאָטן האָבן ליב צו לייענען, נאָר
זיי ווייסן ניט, וואָס צו לייענען.

— אין דעם וועט מען אייך העלפֿן. מען וועט אייך שיקן
רעשימעס פֿון ביכער אָף לייענען, און אויב איר וועט זיין אימ-
שטאַנד צונויפֿקלייבן כאָטש איין סענט פֿון יעדער איינעם, — וועט
אין אייער ביבליאָטעק זיין גענוג מאַטעריאַל.

— צו איין סענט? צו איין סענט וועלן מיר קאָנען זיך אן
איבעריקן מאָל אָפּזאגן פֿון נאַשעריי.

— און אין דער צייט, וואָס זיי זיינען געגאנגען פֿאַרבי די פֿאַך-
הייזער און איינבאַן-געביידעס, האָט ביל זיך געמאָלט אין זינען
אַ בילד פֿון זייער צוקונפֿטיקער אַרבעט. זיין טראַקטישער סייכל
פֿון אַן אַמעריקאנער האט געוען פֿריער פֿון אלץ אַ גאַנצן בארג
מיט סענטן, וואס די יאטן פרענגען; ער האט זיך פֿאַרגעשטעלט,
זוי די סענטן ווערן אויסגעגעבן אָף ביכער, וועלכע וועלן ווערן
פֿאַנאָדערגעטיילט די ארבעטלאזע און אָמגעשיקט ווערן ווייט אין
אַנדערע ווייסע לענדער פֿאַר די פֿאַרשפֿאַרטע אין טורמעס כאַ-
וויריס.

IX

אַ יונגער אַרבעטער, אויסהערנדיק בילן מיט זיין באַגלייטער,
האָט אַ שאַקל געטאָן מיטן קאָס.

— ס'איז זייער שווער עפעס וואָס צו טאָן, — האָט ער גע-
זאָגט, — זייער שווער!

-- פֿאַרוואָס?

— היינט איז יאָנסעווע. עס איז אָנגעפֿאַרן אַ וואַנדערנדיקער
 צירק מיט נאָך אייניקע באלאָנגען. די גאַנצע יוגנט האָט זיך
 געלאָזן אהיין. צונויפֿאַמלטן זיי וועט זיין זייער שווער.
 — נאָר אַרײַב עס איז דורכײַם נױטיק?
 — איך פֿאַרשטיי. איך זאָג ניט, אז דאָס איז גאָר אױסגעלעך.
 נאָר דאָס איז שווער, זייער שווער.
 — וועלן מיר עפעס צוטראַכטן זאַלבערדיג.
 ביל איז באַגלייטערט, זאַלבערדיג—זיין באַגלייטער האָלט
 אים פֿאַר אַ מענטשן. ער, ביל, וועט זיך סטאַרען ניט צו פֿאַר-
 שעמען זיך. און ער, ביל, וועט אױסבאָדינגט צוטראַכטן אַ פּלאַן
 אַ דרייטן און רױזקאַלישן, אָבער דעם איינציק-מעגלעכן אײַן
 דערדאָזיקער לאַגע.
 דער באַכער, צו וועלכן זיי זיינען פֿאַרגאַנגען, איז זיי מע-
 כאַבעד מיט פֿרישטיק. ער אליין צינדט אָן דאָס גאַז-אױוועלע און
 מאַכט אַ מעכאַיעדיקן פֿיינקאַכן.
 — איר וואָינט אליין?—פֿרעגט ביל.
 — יאָ, מײַנע עלטערן זיינען פֿאַרבלײַבן אָף יענער זײַט אָקעאַן.
 — הייסט עס, ער איז ניט קיין אַמעריקאַנער? און פֿונדעסט-
 וועגן העלפט ער די אַמעריקאַנער קינדער און די אַמעריקאַנער
 אַרבעטער. הייסט עס, ס׳איז עפעס דאָס, וואָס נעכטן האָט גע-
 זאָגט היינטיקער באַגלייטער, הייסט עס, די אַרבעטער פֿון דער
 גאַנצער וועלט—דאָס איז איין גאַנצעס. אלע—פֿאַר איינעם, איי-
 נער—פֿאַר אלעמען!
 נאָך פֿרישטיק גייען זיי דורך זאַלבערדיג די גאַנצע שטאָט.
 זייער עלטערער באַגלייטער שטעלט אָפֿ אַפֿן וועג אַנדערע, אױך
 אַוועלכע יונגע, ווי ער אליין, אין רוֹפֿט מיטצוגיין.
 — וואס האַסטו פֿאַרקלערט?—פֿרעגט מען אים.
 — איר וועט זען יאטן, ס׳וועט זיין גוט.
 ווען זיי זיינען דערגאַנגען צו יענעם אָרט, וווּ די גאַס שפּאַרט
 זיך איין און אַ גרויסן לײַדיקן פּלאַץ, אַן אָנגעפֿילטן היינט מיט

צירק-ביירלעך אין באלאגאנען, האָבן זיי זיך אָפּגעשטעלט נעבן קראַסק, וווּ א הויכער רויטהאַרזיקער מענטש האט פאַרקויפּט ביי-לעטן.

ביז באַמערקט מיט פאַרזעניגן, אז דו צאָל מענטשן, וואס האָט זיך אין וועג פאַרזייניקט צו זיי, איז א גאַנץ באדייטנדיקע. יעצט שוין שטעלן זיי פאַר מיט זיך א קראַפט, וואָס וועט שוין זיין שפעטער, ווען זיין פלאַן וועט אויסגעפּילט ווערן?

בא דער קאסע ציט זיך א לאנגע רייז אינגעדולדיקע מענטשן שטייען געפרעסט איינער אַפֿן צווייטן, און דער געלער ביליע-טיאָר באזווייזט קיים אַפרייסן די בילעטן אין געבן אויסגאַב. היינט וועט דער צירק אין די באלאגאנען מאכן גוטע געשאַפּטן. צווישן בילס באַגלייטער האָט זיך אויפּגעהויבן א טומל.

— אלא, אלא!

— כאַווייריזם!

— בירגער!

— אַכטונג, כאַווייריזם!

מיר זיינען געקומען אייך עפעס זאָגן!

די מענטשן בא דער קאסע קערן אָן די קעס צום טומל, איי-ניקע באגרייסן די טומלער מיט פריילעכע וונקען. איינער פֿון די יונגע קריכט אַרויף אָף די פלייצעס פֿון זיינע כאַווייריזם.

אלא! — שרייט ער, פאַראַן וויכטיקע ניס!

מען הערט אים אויס אויפּמערקזאַם און אָנגעשטרענגט.

— בירגער! מיר לייגן אייך פאַר אַן אויסוואַר! אָדער קוקן, וווּ

אין צירק שלאָגן זיך, אָדער אליין זיך שלאָגן.

די ריי בא דער קאסע ווערט שיטערער, אסאך גייען איבער

אנטשלאָסן אָף דער זייט פֿון בילן און פֿון די, וואָס רינגלען אים

אַרום. עס קומען צו נייע, מען נעמט זיי אויף, און א וויילע

אַרום זאָגן זיי זיך אָם פֿון צו גיין אין צירק.

דער מענטש אין קאסע שטעקט ארויס דעם קאפ א קוק צו
טאן, וואָס דאָ איז געשען. ער איז, קענטיק, זייער אין קאס.
— איר האָט נישט קיין רעכט אַראָפּרייסן אונדז דעם פֿאַר-
דינסט! אויב איר זייט אַרבעטער, דאַרפֿט איר זיך באַציען מיט
אַכטונג צו אונדזער פּראַצע.

מען פּרוּווט אים דערקלערן, וואָס עס קומט דאָ פֿאַר. ער
וויל נישט אויסהערן און ענדלעך, אויסשויסנדיק זיין גאַנצן פּעקל
זינדל-ווערטער, לויפט ער אַרויס פֿון קאסע.
— העי! שרייט ער אין דער ריכטונג פֿון צירק — מען
באגאולט אונדז! מען שטערט אונדז פֿאַרדונען דעם שטיקל
ברויט!

די שטים איז באַ אים א הילכיקע, ווי פֿון א טרומיסט, און
אף זיין געשרי לויפֿן זיך צונויף די אקטאָרן פֿון צירק אין פֿון
די באַלאַנאָנען, לויפֿנדיק פֿאַרקאַשערן זיי די אַרבל, און די גוואַל-
דיקע מוסקולן זייערע זאָגן צו פֿיסטע קלעפּ.

אין דער אַרבעטער-מאַכנע ווערט א באַזעגונג, ווער עס טוט
אויס פֿון זיך זיין גייענקן זונטיקדיקן פּינזשאַק, ווער עס שפּילעט
אַפּ דעם קאַלגער, קעדיי נישט דערשטיקט ווערן ביים געשלאַג.
אייניקע באַדאכטערע האַלטן אָס די איבערדיקע.

— טוט נישט אָס קיין גאַרישקייטן, כעזירע!
— מיר טאָרן זיך נישט שלאָגן מיט זיי!
— איר ווילט, אָז עס זאָל קומען פּאַליציי?
— די קינדער וואַרטן אָף אונדז!
— שפּאַרט אייערע קויכעס פֿאַר די קו-קלוקס-קלאַנער!
ביל ראַטעוועט די לאַגע.

ער כאַפט זיך אַרויף אָף די פּלייצעס פֿון איינעם א באַכער
און שרייט צו די אנלויפֿנדיקע צירקלייט.
— הערט מיר אויס, העי, הערט מיר אויס.

אין זיין שטים איז געבעט און באַפֿעל אויסגעמישט איינינעם
מיט דער מירע פֿאַר א דורכפֿאַל פֿון זייער גאַנצן אייניען.

די אַנגעלאָפֿענע שטעלן זיך אָס גיט ווילנדיק און הויבן אוף
 די קעפּ צום זינגן.
 ביל, וואָס האָט קינמאַל גיט געקענט ריידן. געפֿינט ערגעץ
 און זיך גוטע ווערטער.

— הערט!— שרייט ער, אין אייער קאָסע זיינען שוין דורכגע-
 גאַנגען גיט ווייניק סענסן, וואָס קינדער האָבן אייך אריינגע-
 בראַכט. די קינדער גויטיקן זיך היינט אין אייך.
 — וואָס באַלבעט ער?
 — וואָס איז געשען?
 — וואָסערע קינדער?
 דעמלט האָט ביל גיך גענומען דערציילן וועגן וואָס עס
 האנדלט זיך. מיט פֿרייד זעט ער, ווי זיינע ווערטער טרעפֿן אין
 צייל.

א גרויסער מוסקולדיקער מענטש אין טריקא, וואָס איז גע-
 שטאַנען מער פֿון אלע פֿאַרויס, פֿאַרבויעט זיך האנט זינע אַזוי,
 אז זי מוסקולן אָף איר קלייבן זיך אויף אין איין גרויסן קנויל.
 — עהע! שרייט ער אויס. פֿאַדקעזעס בויג איך, פֿינף סענט-
 שטיקער ברעך איך, אַ ברעך וועט זיין צו יענעם קו-קרוקס-קלא-
 נער, וואָס וועט זיך מיט מיר אָנהויבן.
 דער מענטש, וואָס איז געזעסן אין קאַסע, מאכט זי צו בור-
 טשענדיק, זי איבעריקע וויצלען זיך מיט אים.
 עמיצער פֿון דער מאַכע ארבעטער שרייט:
 — מענטש ניט באַזמרויזן זיך, געלער! מיר זאָגן דיר צו, אז
 אויב דו הויבסט אויף מאָרגן זיך פֿרייזן אָף 100 מאַצענט, וועלן
 מיר דיר אנפֿילן דעם צירק, וויפֿל עס וועט אריין אין אים.
 — עמעס! האָבן אונטערגעכאַפּט אנדערע — אלע ערטער פֿון
 דער גאלעריי ביזן סאַרטער וועלן ווערן פֿאַרקויפֿט.
 — איר קאַנט שטעלן צוגאַב-שטולן!
 צוזאַמען מיט זיך צירק-לייט האָבן זיך אָנגעזאַמלט אַ מענטשן
 הונדערט פֿופֿציג. אלע האָבן זיי זיך אַ לאַז געטאַן איבערן פֿלאַץ
 אַהין, וווּ דער וועג האָט פֿאַרקערעוועט, וווּ אן אויסגעבויענע
 פֿאַדקאַווע, צום בריק צו, אַפֿן וועג האָט זיך עמיצער דערמאַנט
 וועגן דער הויפט-זאך.
 — שטייט, יאַטן. מען קאַן דאָך אַזוי ניט.
 — וואָס איז?
 — ערשטנס, דאַרפֿן מיר זיך אָרגאַניזירן.
 — צווייטנס, ווען זאָלן מיר אָנפֿאַלן?
 אָף דער צווייטער פֿראַגע האָט געענטפֿערט דער יאַט, וואָס
 איז מיט בילן מיטגעפֿאַרן.
 מיר דאַרפֿן זיך שטעלן אין וועלדל נעבן בריק. אַהין דאַרף
 מען זיך פֿאַרקלייבן אָף אן אומוועג, מיר טאָרן ניט אָנפֿאַלן פֿרי-
 ער, איידער זי קו-קרוקס-קלאַנער וועלן ניט אָנהויבן אַ געשלעג
 מיט זיך אַרבעטער פֿון דער צווייטער שטאַט.

מען שטעלט זיך אָפּ און מען צעטיילט זיך שנעל אָף צענד-
ליקער. יעדער צענדליק וויילט אויס זיין קאַמאַנדיר און יעדער
צענדליק גייט אַוועק צום זאַמלפּונקט, האלסטנדיק זיך אָף אַ הויטסער
שטרעקע איינער פֿון דעם אַנדערן. אַז מען זאָל קוקן פֿון דער
זייט ברוק. האָט זיך געקענט דוכטן, אַז גרוסן שטאַטלייט גייען
דאָ אַפֿן זונטיקדיקן שפּאַציר אין פֿעלד.

די קו-קלוקס-קלאַנער זיינען געווען הויך. נעכטן, ווען די
קינדער האָבן זיך ביזן אַיונס נישט באוויזן אַפֿן וועג, האָבן זיי
זיך עטוואָס באַזונדערקייט, מיינענדיק, און די קאַלאַנעס זיינען זיי
געגאַנגען ארום, נאָר זייערע אויטפֿאַרשער האָבן זיי געמאַלדן
וועגן דער טיבע פֿון דעם אַפּהאַלט:

-- די קינדער האָבן זיך אוי אויסגעמאַטערט און וועג, אַז
זיי קאָנען זיך נישט אויספֿאַפֿן און איין נאַכט.

— איז נאָך בעסער, וועט מען ווייניקער דאַרפֿן זיך אייסקן
מיט זיי, ווען זיי זיינען פֿאַרמאַטערט.

וועגן דער מעגלעכקייט פֿון אַן ערנסטער שלאַכט האָט קיי-
נער נישט געטראַכט. וואָס פֿאַר אַ שלאַכט קאָן זיין מיט זינגלעך?
עס וועט נישט אַריבער קיין פֿינף מינוט, ווי אלע מיידלעך און
זינגלעך וועלן פֿליען און טיידן. און וויי וועט זיין צו די פֿון זיי,
וואָס קאָנען נישט שווימען.

די ערשטע אויפֿרודערנדיקע גייס איז געקומען פֿון סיל. אַן
אויסגעפֿראַנטעוועטער אין אנגעפֿודערטער כעוועמאַן און צוגע-
פֿאַרן אָף אַ וועלאָסיטער און אויפֿערעגט, פֿאַכנדיק מיטן האַנט
אויסגעשריען:

- ווער איז דאָ דער קאַמאַנדיר?
- דער קאַמאַנדיר איז צוגעגאַנגען צו אים.
- וואָס האַט דאָרטן נאָך געטאַפֿן?
- אַרבעטער גייען אהער.
- אַרבעטער?
- אַרבעטער און צירק-לייט.

— איך פֿאַרשטיי גאַרנישט.
 — ניטאָ וואָס צו- פֿאַרשטיין. אין אַ פּאָר מינוט ארום וועלן
 זיי אנפֿאלן אָף אונדז דערלאַנגען פֿייער.
 — אָ, צום שוואַרציאָר.
 דער קאַמאַנדיר האָט פֿאַרביטן די ליפּ. סײַ איז נויטיק אנעמען
 דרינגענדיקע מיטלען. ווי עס ווײַזט אויס, האָט מען און שטאַם
 דערשמעקס זייער פּלאַן און באַשלאָסן ניט לאָזן זיי אַפּרעכענען
 זיך מיט די קינדער. גוט. אויב אזוי...
 ער האָט זיך באַקלערט. פֿון יענער זייט גייען קינדער, הייסט
 עס, אַז עס איז גענוג אויסצושטעלן קעגן זיי ניט קיין גרויסע
 גרופּע שטאַרקע און פּלונקע יונגע לייט. די מערהייט גוטבאוואַכּענ-
 טע דאָרף מען אָבער איבערוואַרפֿן אהער אָף אַפּצושטויסן די
 ארבעטער.
 דער קאַמאַנדיר גיט אָס פֿאַראַרדענונגען. זיינע אונטערגעגע-
 בענע לויפֿן צו איינער נאכן אַנדערן. הערן אייס זיינע קורצע
 אָפּטערזיסענע באַפֿעלן און פֿירן אָפּ זייערע גרופּן אין די אָנגעווי-
 זענע ערטער.
 — איצט איז אלץ אין אָרדענונג.
 — איר וואָרט אַפֿן קומען פֿון די ארבעטער, און אָן קיין
 האַטראַע אנהויבן אָף זיי אַ שוֹסעריי.
 — איר פֿאַלט אָן אָף די קינדער און לאָזט זיי ניט קומען צו
 זיך. אין וואָסער אַריין — אן טאַינעס!
 אליין בלייבט דער קאַמאַנדיר אַפֿן מיטן ברוק אין גיט אַכ-
 טונג דורכן בינאַקל אָף יענער זייט. פֿונטוואַנען עס דאַרפֿן זיך
 ווייזן די ארבעטער פֿון דער צווייטער שטאַט. ער זעט איינציקע
 קליינע גרופּן מענטשן, וואָס שטאַצירן אַבערן פֿעלד. ער שמייכלט,
 סײַ איז אים ניט אזוי גרינג אפּצונאַרן. קלאָר, אז די גרופּן זיינען
 גיט קיין פֿרידלעכע בירגער מיט זייערע פֿאַמיליעס. ערשטנס, קי-
 מאַט קיין איין פֿרוי. צווייטנס — אַלע גייען זיי צו איין ארט —
 גום וועלדל. נאר מאָדנע איז דאס, וואָס צווישן זיי מערקן זיך

פֿיגורן, וואס דערמאנען מיט זייערע קאסטיומען צירק-קלאונען
און אקראבאטן. עס קאן זיין, אז עס איז טאקע א פֿריילעכער
שפּאַציר, א ספעקטאַקל אָף דער פֿרייער לופֿט — אין וועלדל.
אט שטעלן זיך אפּ צוויי גרופן און זעצן זיך גלייך אין גראָז
דער מענטש אין געלן טרוקא פֿירט אויס אקראבאטנישע נומערן.
דערנאך פֿאַרבייט אים א טענצערן. דער קאמאנדיר לאזט אַראַפּ
דעם בונאַקל. קענטיק, דא איז עפעס ניט גלאַט, עפֿשער זיינען
די ארבעטער נאך ניט ארויסגעגאַנגען אין מען דאַרף זיי דער-
וואַרטן ניט אויף זיך?

עמיצנס א האַנט לייגט זיך ארויף אָף זיין פּלויצע. ער קערט
זיך אום. לעבן אים שטייט איינער פֿון זיינע געהילפֿן.
— ס'האָר צעמוט פֿאַרקומען א מיספֿאַרשטענדעניש, קאמאַנ-
דיר, זאגט ער.

— מעגלעך, דער יונגערמאַן האט אַוואַדע אנגעפלאַנטערט.
די אַרבעטער טראַכטן אַפֿילע ניט אנצופֿאַלן אָף אונדז.
— פֿאַרקערט, קאָמאַנדיר, פֿונדאַרטן גייט אַ גאַנצע מענגע
אַרבעטער.

דער קאמאנדיר קערט זיך אום, איינעסנדיק זיך מיט די אויגן
אין די גלעזלעך פֿון בינאַקל אַזוי, אז עס הויבן אים אן ווייטאן
די וויעס, צוריקריינדנדיק, קאן מען זיך באַגיין גאר אן אַ בינאַקל.
פֿון יענער זייט, פֿון וועלכן מען דערוואַרט די קינדער, גייט
גלייך אָף זיי א געדיכטע מאַכנע מענטשן אין בלוזעס און אין
קעפּקעס. איבער דער מאַכנע וויגן זיך גראַבאייזנס און קירקעס,
ווי-ניט-ווי טאַרטשען האַלאַבלעס מיט זייערע שפיצן גלייך אין
הימל אַרײַן.

דער קאמאנדיר ווערט פֿאַרצײַטערט. ער טראָגט אונטער צום
מויל אַ פֿײַל. אָף דעם דרייפֿאַכן סיגנאַל זיינעס לויפֿט אונטער
דער קאמאנדיר פֿון דער צווייטער גרופּע.
— וואס וועט איר באַסוילן?
— וואַרעס זיך איבער, אהון, שנעל.

— איך הער!

די גאַנצע מאסע קו-קלוקס-קלאנער קוועטשט זיך צונויף אפֿן בריק אין איין קנויל, זיי טראַכטן שוין ניט וועגן אָנפֿאַלן, נאָר וועגן באַשיצן זיך.

עמיצער פֿון די אַרבעטער לייגט פֿאַר שיקן א פאַרלאַמענטאַר און טרוון פֿאַרענדיקן מיט א שאַלעם, נאָר מען איז אַף אים אָנגעפֿאַלן.

— מען קאן דען מיט זיי ריידן? זיי וועלן נאָך דעם פאַרלאַ- מענטאַר אַראָפֿלאָזן אין טיך—און אַ סאָף צום אייסק.

— ריכטיק, מען דאַרף אַרבעטן מיט קויער און גאָר!

דוּשעמט מיט נאָך צווייען, וואָס זיי איז באַקאַנט געווען די

מיליטערישע קונסט, האָבן אָנגעפֿירט מיט די אַרבעטער, אַף

אַ דרייסיק טויט פֿון בריק האבן זיי צעשאַטן די גאַנצע מאסע

אַרבעטער אין א קייט, און אדאַנק דערדאָזיקער פֿאַרוזכטןקייט,

האָבן די ערשטע שאַטן פֿון קו-קלוקס-קלאַנער פֿאַרהעלטענישמע-

סיק ווייניק געשאט, בא עמיצן האט מען אָפגעשאַטן אַן אפּטאַק,

עמיצן האט א קויל דורגעלעכערט די קעפּקע.

דער צווייטער רעוואַלווערן-זאַלפּ האָט איין יונגן מאן א וואָרף

געטאָן אַף דער ערד, קרעכצענדיק און אָנכאַפּנדיק זיך מיטן

האַנט פֿאַרן ברוסט, איז יענער אַוועקגעקראַכן אַן א זייט, זעמלט

האָבן די אַרבעטער מיטאַמאָל אַ וואָרף געטאָן זיך פֿאַרויס, נאָך

צוויי זאַלפּן, נאָך עטלעכע געפֿאַלענע, און אַט האָבן זיך שוין

אַפֿן בריק באַגענגט די קעגנער ברוסט צו ברוסט, מען האָט אָנ-

געהויבן אַרבעטן מיט גראַבאייזנס און קירקעס, עס האָט זיך צע-

פֿייעט אין עמיצנס מעכטיקע הענט א האַלאַבלע, אָפּצייכענענדיק

אינדערלופֿטן ברייטע קרייזן און אַראָפֿלאָזנדיק זיך מיט אַ מוי-

רעדןקער קראַפֿט אין די קעפּ פֿון קו-קלוקס-קלאַנער.

נאָר די קו-קלוקס-קלאַנער זיינען בעסער באַוואָפֿנט, ניט ריידן-

דיק שוין פֿון די רעוואַלווערן, וואָס זיינען פֿאַראַן קימאַס בא

יעדן, שיסן זיי, פֿון נאָר נאָענט, פֿון נייענקע ווינטשעסטערן, די

רייען פֿון די אַרבעטער ווערן שיטער מיט יעדן שאַס, נאָך

עטלעכע מינוט — און דער זיג וועט נאך זיין אף דעם סוינעס צאד.

דער אלטער דזשעמט, וואָס שלאָגט זיך פֿריער פֿון אלעמען, מאַכט פֿאַרצווייפֿלטע אָנשטרענגונגען, באַמיט זיך איינהאַלטן די איבעריקע פֿון אנטלויפֿן. ער שרייט, זינגט צו א לידל און ארבעט מיט שווערן אייזערנעם ברעכשטאנג מיט אזא גרונקייט, פונקט ווי דער ברעכשטאנג וואָלט זיין עפעס אַטאַשן-מעסערל. אָבער אַרומגערינגלט פֿון אלע זייטן מיט סאַגנס, הויבט ער אויך אָן אַטצושטיין.

אין דערדאָזיקער מינוט האבן פֿונהינטן, פֿון דער זייט פֿון וועלדל, באַוויזן זיך לויפֿנדיקע מענטשן. פֿאַרויס — דער ביגאַנע-טישער צירקמאַן אין העלגעלן טריקאַ. ער שניידט דורך די מאַכנע, ווי א שווערער האַרמאַט-לאָדונג, וואַרפֿנדיק די קו-קלוקס-קלא-נער אָף רעכטס און אָף לינקס און, ענדלעך, אויסקלייבנדיק איינעם דעם גרעבערן, כאַטט ער אים אָן פֿאַרן קאַלנער, הויבט אים אָף, ווי א קעצל, און שליידערט אים איבערן פֿאַרענטש פֿון בריק אין טייך אַריין.

א פֿריידנרוף פֿון אַיין זייט און אַ קלאַלעברום פֿון דער צוויי-סער באַגעגענען זיין אַריינגרייסן זיך. די קעגנער כאַפֿן זיך אָן פֿאַר זיינע פֿיס, באַמיען זיך אים אַ וואַרף טאַן אָף דער ערד, נאָר ער שטייט פֿעסט ווי אַ פֿעלו, און דער צווייטער קאַרבן צאַפֿלט זיך שוין אין זיינע שטאַרקע הענט.

די קו-קלוקס-קלאַנער, צונויפֿגעקוועטשטע פֿון ביידע זייטן, שלאַגן זיך נאָך אָפֿ א קורצע צייט. זיי פֿרווון זיך דורכרייסן און אַנטלויפֿן. נאָך עטלעכע געלונגענע פֿרווון גיט זיך זיי דאָס פֿאַרסט איין.

פֿאַרפֿאַלגטע מיט פֿייפֿעריי און מיט הוקען, פֿאַרשווינדן זיי אין פֿעלד אין דער ריכטונג פֿון דער שטאַט. עמיצער הויבט אָף א שטיין און וויל שליידערן נאָך זיי, נאָר מען האַלט אים אָפֿ:

— וואַרף אוועק!

X

איין שטאָס נאָך — און שוין וואַשינגטאָן. די קונדער-קאָ-
לאַנע באַוועגט זיך אַפֿן וועג מיט אַ געזאנג. רויטש פּלאַקאָסן
שווימען אַיבער די קעפּ און שרייען מיט גרויסע אויסעס:

מיר גייען קיין וואַשינגטאָן!

מיר פֿאַדערן!

פֿאַרויס גייען די מיטגלידער פֿון קאָמיטעט מיט בענדלעך אָף
די אַרבעטן.

אַלע זיינען זיי פֿאַר די לעצטע טעג ווי אויסגעוואַקסן.

— ביל—וואָגט מער, זיך באַמיענדוק נישט אַפּצושטיין פֿון איר
לאַנגפֿיסיקן כאַווער—א. ביל!

— וואָס?—קערט ער אָן דעם קאָפּ צו איר.

— איך טראַכט אַלץ, איך טראַכט...

— וועגן וואָס?

— ווי זאָר איך דיר זאָגן... איך טראַכט. אַז מיר האָבן

אַ גרויסע זאָך אָף זיך גענומען.

נו, איז וואָס, וואַשינגטאָן איז שוין נאָענט.

— גיין, גיט דאָס. גיט אין וואַשינגטאָן גייט דאָס.

גיט מער די ערשטע רעס אַרויס דיראָזיקע פֿראַוע. זי

שוועבט אום אינדערלופֿטן. פֿאַר אַלע אָנטיילנעמער פֿון מאַניש
איז קלאָר, אַז עס גייט נישט וועגן וואַשינגטאָן.

— ווי זאָל מען דאָס קלערער אויסדרוקן? נעכטן אַפֿן ברוק.

אַז עס זיינען געפֿאלן פֿאַרווונדעטע...

— און טויטע, מערי!

— יאָ...—מערי האָט אַ טראַכט געטאָן וועגן די צוויי אַרבע-

טער, וואָס וועלן זיך—שוין גיט אומקערן צו זייערע מיטשפּאַכעס—

און טויטע--איז אָט האָב איך אַלץ געטראַכט, צוליב אונדז אונדז
דאָס...

ביל האָט אַ טרייסל געטאַן מיטן קאַפּ.

— גיין, מערן גיט צוליב אונדז. מיר זיינען נאָר דער שטויס.
מיר האָט געזאָגט דער אַלמער דזשעמס. ווי האָט ער דאָס גע-

זאָגט? יאָ: דער געשווינד דאַרף פּלאַצן.

— נאָר פּונדעסטוועגן... פּאַרט... ווי זאָל איך דאָס זאָגן, ביל...

מערן האָט גיט געקענט היידן, שטענדיק און איר שווער גע-
ווען צו געפֿינען די נויטיקע ווערטער פֿאַר די געדאַנקען, וואָס
זיינען איר געקומען אין קאַפּ.

— ווי זאָל מען דאָס זאָגן... מיר האבן אָפּ אָט דעם ברויך
אויבערגעטראַגן איבער בלוט.

ביל האָט זיך פֿאַרטראַכט.

— יאָ, איבער בלוט--האָט ער געזאָגט, איבערן בלוט פֿון
אונדזערע ברוידער.

— דו רעכנסט גיט, ביל, און מיר זיינען איצט מעכטיקער...

— איך טראַכט טאָקע, מערן, נאָר וועגן דעם טראַכט איך.

— און די איבעריקע, ווי?

— די מיטגלידער פֿון קאַמיטעט זיינען אַזע גרייט אַרבעטן

ווייטער. מיר האָבן נאָך גיט גערעט וועגן דעם, ווי געהעריק.

— מען דאַרף ריידן.

— יאָ, איידער מיר וועלן צוריק גיין אָפּ אונדזער לעצטער

פֿאַרוואַמלונג.

— דו האָסט פּלענער?

— איך האָב זיך דיריכטערעט מיט יענעס יאָט, וואָס האָט

אונדז געהאַלטן דעם פֿאַרטראַג. ער האָט גענומען מיין אַדרעס
און וועט צושיקן אינסטרוקציעס.

מערן האָט אויפֿגעהויבן דעם קאַפּ און אַ קוק געטאַן גלייך

פֿאַר זיך. דערנאָך האָט זי זיך אויסגעקוקט און אַ בליק געוואָרפֿן

אף די ניט גלייך צעשטעלטע קינדער-רייען. אסאך זיינען זיי געווען. געוונגען האָבן זיי אלע אייניגעס, און זייער טראַט אין געווען פֿעסט און הויך. נאָר מערי האָט שוין געווען אנדערע קאָ-לאַגען און פֿיל מאָל גרעסערע פֿון די מיט אַ יאָם פֿאַנגען אין פֿלאַקאָסן איבער זיי. זי האָט געווען מאַסן אַרגאַניזירטע, און צונויפֿגעגאַסענע נישט צוליב אַ צושפֿליקן געמיינזאַמען מאַרש. נאָר דורך אַ לאַנגער, אַקסאַגעסדיקער און געפֿערלעכער אַרבעט האָט באַ האַנט.

— גיכער, כאַטש, גיכער!— האָט זי הערבאַר אַ טראַכט געטאַן. אין דער צייט פֿון זייער מאַרש זיינען די קינדער געוואָינט געוואָרן צו דעם, אַז-מען זאָל זיי אין יעדער שטאָט באַגעגענען. איצט דערזענדיק פֿונווייטן די הידויענדיקע פֿאַבריק-קוימענס, האָבן זיי געוואַרט אַף אַרבעטער, ווי אַלעמאַל, וואָס זאָלן לויפֿן זיי באַגעגענען. די, וואָס האָבן געטראָגן די פֿלאַקאָסן, האָבן זיי אַוואַנעהויבן אַזוי הויך, ווי מעגלעך. די אַפֿגעשטאַנענע האָבן זיך אַ צי געטאַן. די זינגער האָבן פֿאַרשטאַרקט זייערע שטימען. נאָך אַ האַלב מייל, און די שטאָט האָט פֿאַנאָרדערגעשפּרייט פֿאַר זיי די גערטנער און הייזער פֿון דער פֿאַרשטאָט. הינטער די פֿאַרקאַנט זיינען געשטאַנען די איינוואָינער פֿון די הייזער און האָבן נאָכגעקוקט נאָך די מאַרשירנדיקע קינדער, נישט אויס. דריקנדיק מיט גאַרניט זייער פֿאַרווונדערונג. קיין איין באַגריסונג-וואָרט, קיין איין פֿראַגע. אין וועג האָבן זיי באַגעגנט בלויז פֿרויען און קינדער, וועלכע האָבן ערגעץ-ווהין געאיילט. אין דער קינדערשער קאַלאַגע האט זיך געפֿילט אַ פֿאַרלאַרגקייט, גע-מישט מיט שרעק. וואָס איז דאָס? צי שטעקט נישט אין דעם אַלעמען עפעס אַ נייער איינפֿאַל פֿון קי-קרוס-קלאַנער? עפֿשער זיינען די איינוואָינער אַזוי אָנגעשראָקן, אז זיי וואַגן אַפֿילע נישט צו קוקן אַף זיי.

צווישן די מיטגלידער פֿון קאַמיטעט אין דער שפיץ פֿון דער קאַלאַגע איז פֿאַרגעקומען אַ פֿרוג-באַראַטונג. ביזאָהער איז די

לאגע געווען זאל, און מען פלעגט זיי באגעגענען, באגלייטן אין קלוב אריין, ווו ס'פלעגט זיין אלץ אנגעגרייט פאר זייער אופנאם און אפרו. איצט איז די לאגע גאר אן אנדערע. מערי האָט פֿאַר-געלייגט אַפּשטעלן זיך און שוין עטלעכע מענטשן צו די אַרבע-סער—דערווייטן זיך וואָס טוט זיך דאָ. ביל האָט פּראָטעסטירט. ער האָט געזאָגט, און דאָס וואָלט אויסגעזען, ווי מען וואָלט זיך אָף זיי אָנוואַרפֿן.

— אויב די ארבעטער פֿון דער שטאָט ווילן ניט באגעגענען אונדז, איז דאָס זייער זאך.

די מערהייט האָט איינגעשטימט מיט בולן, מען האָט באַשלאָסן דורכפֿירן די קאָלאָנע דורך דער שטאָט. איבערגעזען זיך ניט פֿאַר-האַלטנדיק, צעלייגן זיך אָף אַפרו הונטערן שטאָט, אַפֿן וועג, וואָס פֿירט קיין וואַשינגטאָן. יעדעפֿאלס זיין גרייט צו אָן אָנ-פֿאַל, און אויב עס וועט טרעפֿן אָן אַנפֿאַל, צולויפֿן זיך דורך די געסלעך אין אלע זייטן. שטרעבנדיק צו פֿאַרזיניקן זיך, ווי גאָר מעגלעך ווייטער פֿון דער שטאָטישער גרענעץ. די לעצטע פֿאַר-אַרדענונג איבערגעבן די יאָטן פֿאַרוואַכטיק, קעריי ווי ניט איפֿרען איבונסט.

דורכגיין דעם צענטראַלן טייל פֿון שטאָט איז געווען זייער ניט אָנגענעם. עמעס, רעפּאָרטירן און די קינאָ-אַפּעראַטאָרן האָבן זיי אַרויסגעוויזן איפֿמערקזאָמקייט, צילנדיק זיך מיט די אַפּאַראַטן אָף זייערע רייען, גאָר דער אויסגעפּוצטער אוילעס, וואָס האָט פֿאַרשלייבט די טראַנספּאָרן, האָט געקוקט אָף זיי מיט שפּאַט און פֿאַראַכטונג, קיין איינציקער פּאַשעטער אַרבעטערשער פּאַנים האָט זיך ניט געזען.

— וואָס קאָן דאָס זיין? צי ווינען דאָס אויסגעשטאַרבן אלע אַרבעטער פֿון דער שטאָט?

ענדלעך! ביל האָט דערלייכטערט אַגעאָסטעסט, ווען אָף ראָג גאָס האָט זיך באַוווּן אן אַרבעטער-קאָלאָנע. אַ באַגעגעניש? ניין ס'ווייזט ניט אויס. —

דאָס אויסזען פֿון די אַרבעטער אין זייט ניט אזאָ, זיי עס
טרעפֿט באַ מענטשן, וואָס גרייסן זיך צו אַ פֿייערלעכן קאַבאַלעס
פֿאַנים. זיי גייען נידערשלאָגענע און פֿאַרפֿינגערטע. צו און
מען עמיצן מעקאַבער, צו וואָס?

ביידע קאַלאַנען האָבן זיך צונויפֿגעטראָפֿן, פֿאַרצאַמנדיק איי-
נער דעם אַנדערן דעם וועג. ביידע האָבן אויסגעמישט זייערע
פֿאַדערשטע רייען.

-- דאָס זיינען אַפֿאַנים די יאַסן, וואָס מאַרשירן אָף וואָ-
שינגטאָן?-- האָט איינער פֿון די אַרבעטער געפֿרעגט באַ בילן.

-- דאָס זיינען מיר -- האָט געענטפֿערט ביל. וואָס אין דאָס
באַ איך עפעס ניט פֿריילעך?

אין די רייען פֿון די אַרבעטער אין עפעס פֿאַרגעקומען
אַ צומישונג. עס איז געווען ענלעך אָף אזאָ צושטאַנד, וואָס עס
טרעפֿט באַ צוויי מענטשן, ווען זיי שטיסן זיך צונויף אַפֿן טראָ-
טוואַר און קאַנען ניט אַווי גיך זיך-- פֿאַנאַנדערגיין. עס טאַנצן
אַועלכע צוויי איינער קעגן אַנדערן. יעדער טרעט אָפֿ דעם וועג
און יעדער שטערט, רוקנדיק זיך און דערוועלבער זייט, ווהיין
עס רוקט זיך דער אַנדערער.

ענלעך האָט ביל זיך באַטראַכט דער ערשטער, און מען דאַרף
עפעס טאָן.

-- טרעט אָפֿ אָף צוריק, יאַטן-- האָט ער אַ געשריי געטאָן
צו זייניקע און צוגעגעפֿן, ווענדנדיק זיך צו די אַרבעטער-- מיר
וועלן צוואַרטן ביזוואַנען איר וועט דורכגיין.

די קינדערשע רייען האָבן אָפֿגעטראָטן און געלאָזן אַ פּלאַץ
אָף דורכגיין פֿאַר די עלטערע. די קאַלאַנע פֿון די אַרבעטער
האָט זיך פֿונדעסטוועגן ניט געדירט פֿון אַרם. אין זייערע רייען
האָט זיך געפֿילט עפעס אַן אַנגעשטרענגקייט, וואָס האָט אומבאַ-
דינגט געדאַרפֿט אויסברעכן אין עכוואָס אומדערוואַרטעס. עס איז
אַריבער אַ מינוט און עפֿשער מער.

— נו?— האָט געפֿרעגט ביל, פֿאַרלירנדיק דער זיך פֿיל. עפֿ-
שער זאָלן מיר דורכגיין און איר וועט וואָרטן?
— שטייט!

עפעס אַ פֿרוי אָן אַרומגעשאַרענע ווי אַ יונגל, און אַרויס-
געטראָטן פֿאַרויס, און פֿאַרשטעלט בילן דעם וועג.
— שטייט! וואָרט אָף אַ מינוט!

— וון איז דאָס, כאַוויירוס! האָט זי אַ געשרי געטאָן,
ווענדנדיק זיך צו די אייגענע—ווי איז דאָס, כאַוויירוס? עס
קומט עפעס אַרויס נישט גוט!

אַ געהילף פֿון שטימען איז געווען דער ענטפֿער. מען האָט
די ווערטער נישט געקענט פֿאַנאָדערקלייבן אין דער ביואליע
פֿון אויסגעשרייען. נאָר עס האָט זיך געפֿילט, אַז עס האָט זיך דורכ-
געריסן אויפֿנס, וואָס די דאָזיקע מענטשן האָבן געטראָגן טיף אין
זייערע געדאַנקען און הערצער.

— קינדער!
— אויסוואַרפֿן וועלן מיר זיין!
— שיקט זיי צום טייל!
— טרעט נישט אָפֿ!

— די געשאַרענע מיידל האָט איינגעשטעלט אַן אַרדענונג.
— נישט אַלע מיטאָמאָל, ווער וויל זיך אַרויסזאָגן? איר
מאַריאַן?

די וועלכע מען האָט גערופֿן מאַריאַן, האָט זיך געשטעלט אָף
אַ קלעזל באַם ברעג טראָטאָר און אַן אויפֿגערעגטע אָנגעהויבן
ריידן:

— וון איר אַלע פֿילט זיך, ווייס איך נישט, נאָר איך שעם
זיך, איך שעם זיך פֿאַר זיי, פֿאַר די קינדער. צי שעמט איר זיך
נישט אויך כאַוויירוס?

— אַ כאַרפע! אַ כאַרפע!
אויב קינדער קאָנען פֿאַדערן, אויב זיי האָבן נישט מוירע,
אויב...

— שווייג, מאריאן!—האָס אויסגעשריען איינער אַ מאַנסביל—
שווייג, פאַכדאַנים זיינען מיר אַס וואָס!
דאָס וואָרט איז געפֿאַלן אין אוילעס אַרױן, ווױ אַ שווערער
שטין.

— פֿאַנען! אונדזערע פֿאַנען!

עמיך איז אוועקגעלאָפֿן אין ערגעץ אַ געסל, עמיך האָט זיך
אַרױסגעכאַפט אָף אַ קלעזל אין גערעט וועגן זױג, וועגן קאַפּ
בױן סאָף, עמיך האָט געקוישט די קינדער, וואָס האָבן אויסגע-
מישט זייערע רױען מיט די רױען פֿון די דערוואַקסענע.
— וואָס איז געשען?—האָט בױר זיך דערקונדיקט וואָס איז
געשען?

ביסלעכווייז האָט ער זיך אַלץ דערוויסט.

מיט עטלעכע טעג פֿאַר זייער קומען אין שטאָט זיינען אַרע-
סטירט געוואָרן 10 אַרבעטער, וועלכע מען האָט כױסעד געווען
אין פּראָפּאַגאַנדירן קאָמוניסטישע אידױען, מען האָט זיי צוגענו-
מען אין מיטן העלן סאָג פֿון דער אַרבעט, זייערע כאַוויירוס
האָבן דערקלערט אַ פּראָטעסט-שטרױק, די גרונט-פֿאַדערונג פֿון
די שטרױקנדיקע איז געווען באַפֿרױען די אַרעסטירטע, נאָר צו
דעם זיינען גיך צוגעקומען גאָן אַנדערע פֿאַדערונגען, מען האָט
געפֿאַדערט העכערן דעם אַרבעטלויזן, מען האָט געפֿאַדערט פֿאַר-
קלענערן די שטראָפֿן, מען האָט געפֿאַדערט אַסאָגן פֿון דער
אַרבעט אייניקע פֿון די מער פֿאַרהאַסטע מאַיסטערס און אויסזע-
ר, מען האָט געפֿאַדערט פֿאַרגרינגערן די באַדינגונגען פֿון קינדער-
און פֿרויען-אַרבעט.

די באַלעבאַטיים האָבן געמאַכט אַ טײוולשן גאַנג, זיי האָבן
איינגעשטימט אָף אלע פֿאַדערונגען, כּוץ אָף איינעם—באַפֿרױען
די אַרעסטירטע, דאָס איז ניט אונדזער מאַכט, האָבן זיי גע-
זאָגט, מיר קאָנען העכערן דעם לױזן—העכערן מיר אים, מיר קאָ-
נען פֿאַרקלענערן די שטראָפֿן—פֿאַרקלענערן מיר זיי, מיר קענען

אפואגן דן, וועמענס געמען עס שטימען אף אייער פֿאַרנעלייגטער
 רעשימע אָף אַפּוּאָגן—זאָגן מיר זיי אָפּ, מיר קאָנען פֿאַרנעלייגערן
 דן אַרבעט פֿון דן פֿרויען און קינדער—פֿאַרנעלייגערן מיר, אָבער
 באַפֿרייען די אַרעסטירטע—קאָנען מיר ניט, דאָס איז די זאַך פֿון
 דער פּאָליציי. נעמט אָן דאָס, וואָס מיר גיבן, זאָגט זיך אָס פֿון
 דאָס, וואָס איז ניט מעגלעך—און אַלץ וועט זיין און אַרדענונג.
 אַזוי אומדערוואַרט קינציק האָבן געהאַנדלט די באַלעבאַטן,
 און צו דער שאַנדע פֿון דער מערהייט אַרבעטער, האָט אַ העכע-
 רונג אָף עטלעכע צענדליק סענטן אַנטשיידן די לאַגע. דער קאָ-
 מיטעט פֿון די שטרייקער האָט באַשלאָסן אַפּוּאָגן זיך פֿון דער
 פֿאַרענונג צו באַפֿרייען די אַרעסטירטע.

— אָס פֿאַרוואָס מיר גייען נאָך היינטקער פֿאַרוואַסונג פֿון
 אַלע שטרייקנדוקע מיט אַזאַ גרענדוקער שטימונג.

— און אַזעט — האָט געפֿרעגט ביל, וואָס רעכנט איר טאָן?

— זעסט האָט איינער פֿון די אַרבעטער געענטפֿערט — עס
 איז נוטיק געזען אַזאַ שטויס, או דער געהיימע פֿאַרלאַנג צו
 וואַרפֿן די באַלעבאַטן אין פּאַניק אַריין זייערע האַנאָכעס
 זאָל ווערן דן זאָך פֿון דער גאַנצער שטרייקנדוקער מאַסע. זעסט?

— און מיר זיינען דאָס געווען דער שטויס?

— איר! און אַדאַנק אייך דערפֿאַר, יאַטן!

— ביידע קאָלאָנען האָבן זיך אויסגעמישט, די קינדער זיינען
 געגאַנגען אונטערן אַרעם מיט די דערוואַקסענע, און איבער די
 קעס פֿון דן און פֿון יענע האָבן געפֿלאַטערט די פּאַנען און סלאַ-
 קאטן מיט דער צענדליקער מאָל איבערכאַוערנדוקער אום-
 שריפֿט:

מיר פֿאַדערן באַפֿרייען

די אַרעסטירטע!

XI

וואַשינגטאָן האָט געשימעריט פֿונױסן מיט זיינע גיגאַנטן-
שע געביידעס. פֿאַר עטלעכע וויאָרסט האָט זיך געהערט דער
סומל פֿון אַס דער גרויסער שטאָט. פֿאַר עטלעכע וויאָרסט האָבן
זיך אינדערלופֿטן געטראַגן שפורן פֿון שטויב אין רויך. -
קעדי אַריינצוגיין אין שטאָט. האָבן די קינדער געדאַרפֿט
איבערגיין אַ קליינע לעכטשטאַטישע סטאַנציע. וואָס האָט פֿאַר-
בונדן די שטאָט מיט זיינע פֿאַרשטעט. אַפֿן סעראָן פֿון וואַקואַל
זיינען צווישן דעם סומלדיקן אין האַווענדיקן אוילעם אימגעלאָפֿן
צייטונג-פֿאַרקויפֿער און האָבן זיך געריסן דעם האַלדו שריי-
ענדיק:

— דער מאַרש פֿון די קינדער אין וואַשינגטאָן!

— וואָס האָט געוואָגט דער פרעזידענט!

— דער פרעזידענט!

— דער מאַרש!

— קינדער!

— פרעזידענט!

— געוואָגט!

די קינדער-קאַלאָנען האָט אַרומגערינגלט אַ גערוכטער אוילעט
ניגעריקע, אַזאָ אוילעם. וועלכן די קינדער האָבן אַף זייער וועג
נאָך קיינמאָל נישט באַגענוט. בלוזעס אין פֿידושאַקעס פֿון אַרבע-
טער האָבן זיך אַריסגעמישט מיט עלעגאַנטע קאַססיומען פֿון גווי-
דיס. רעסארטיארן זיינען געקראָכן. אַף מינוט זיי נישט אַפֿלאַונדיק
אין גאַנג האָבן זיי געקנאַקט מיט די קאָדאַקן און האָבן אויס-
געפֿרעגט די יאַטן. פֿאַרצייכענענדיק זייערע ענטפֿערס אין בלאַק-
נאַטן מיט אומפֿאַרשטענדלעכע סטענאַגראַפֿישע צייכנס.

דער מאַרש פֿון די קינדער קיין וואַשינגטאָן!

וואָס האָט געוואָגט דער פרעזידענט!

ענדלעך איז די לעצטע טראַגע דערגאַנגען צו בילס באַווסטזיין.

— גיב אהער א צייטונג! — האָט ער געזאָגט זיך ווענדנדיק צו איינעם פֿון די פֿאַרקויפֿער.

יענער האָט אים, ניט ריינדנדיק קיין וואָרט, דערלאָנגט אַ בויגן. וואָס האָט נאָך געשמעקט מיט פֿרישער פֿאַרב אין אַזוי ניט וואָרטנדיק אָף געזאָלט. אַדעק ווייטער אין געדאַכטן אוילעם אַרײַן. בײַל האָט גײענדיק שנעל געלייענט די יעדיע, און א קער געטאָן זיך מיטן פֿאַנים צו דער קאַלאָנע, האָט ער אויסגעשרייען אַפֿן קאַל מיט גאַנצע קויכעס.

— שטייט יאָטן, ווייטער גלייען מיר גוט!

די קאַלאָנע האָט זיך אָפּגעשטעלט, פֿאַלגנדיק דעם באַפֿעל. מאַמענטאַל האָט זיך ארום איר געשלאָסן אַ קרייז פֿון בלאַזע מונדירן, פֿאַליסלייט*) האָבן אָפּגעשטויסן דעם נײַגערוקן אוילעם אין אָפּגעריינגט א פּלאַץ פֿאַר די קינדער. עטיצער פֿון די אַר-בעטער, וואָס איז געווען צווישן אוילעם, האָט אויסגעשרייען:

— העי אָקסן! וואָס דאַרפֿט איר דאָ האָבן?

זיי היסן אָפּ די קינדער פֿין די אַרבעטער — האָט איינער אויסגעשרייען מיט איראַניע.

— נאַרזשקייטן, דאָס היסן זיי אָפּ די אַרבעטער פֿון די קינ-

דער!

דער אוילעם האָט באַגענט די באַמערקונג מיט א הילכיקן געלעכטער. די פֿאַליסלייט האָבן פֿאַרגעזעצט זייער אַרבעט, און אינגיכן איז אין דעם געשלאָסענעם קרייז געבליבן אַזוי פֿיל פֿרייער פּלאַץ, און נאָך דריי קינדער-קאַלאָנען וואלטן דאָ געקענט זיך אויסשטעלן. בײַל איז געשטאַנען אינמיטן, פֿאַכנדיק מיט דער אײַן פֿירען צונויפֿגעלייגטער צייטונג.

— הערס יאָטן, איך וועל אייך עפעס זאָגן!

*) פֿאַליסלייט — פֿאַליציאָנט.

** „אָקס“ — שפּאַניש, וואָס די אַמעריקאַנער אַרבעטער האָבן גע-געבן די פֿאַליסלייט.

— ש-ט-ט-ט! האָט מען אַין אוילעם, וואָס האָט זיך באַ-
מיט דורכשטופן דורך דער קייט פֿון די פּאַליסלייט, גענומען איינ-
שטילן איינע די אַנדערע, און ווען ביל האָט אָנגעהויבן רייזן,
האָט מען אים שוין געהערט אָף ביידע זייטן פֿון בלויזן קרייז.
ער האָט געפֿילט דאָס, וואָס עס פֿילט יעדערער, וואָס טרעט
אַרויס צום ערשטן מאל פֿאַר אַ גרויסער מאַסע ציהערער. זיינע
קני האָבן געצויטערט און פֿון צייט צו צייט געבויען זיך, פֿונקט
ווי עמוצער וואָלט, אונטערגאַנווענדיק זיך פֿינהינגס, געקלאַמט
איבער זיי מיט אַ שטעקן.

— יאַסן!—האָט געזען ביל—דער פרעזידענט האָט געזאָגט,
שרייבן די צייטונגען, אַז ער וועט אונדז נישט אַפֿנעמען, ווייל ער
ווייל נישט נאָכגעבן די קאַפּיטל און שטאַטערייזן פֿון די קינדער.
מיין מיינונג, יאַסן, איז, אַז דער פרעזידענט האָט פֿאַשעט מוירע
געקראָגן פֿאַר אונדז.

אין אוילעם פֿון די שטאַטלייט האָט עמוצער אַ לאַך געטאַן.
עמיצער האָט אויסגעשרייען „אַך“ פֿון אומדערוואַרטיקייט, און די
קינדער, צו וועלכע ביל האָט זיך געווענדעט, האָבן זיך צעהאַל-
דערט אַלע מיטאַמאַל:

— מוירע געקראָגן, זיך דערשראָקן!

— דער פרעזידענט האָט מוירע געקראָגן!

— דער פרעזידענט האָט זיך דערשראָקן!

די פּאַליסלייט זיינען מעוולוויל געוואָרן, נאָך עטלעכע מינוט
פֿון צוטומלטיקייט האָט איינער פֿון זיי, קענטיק, דער עלטסטער,
זיך דורכגערוקט צו די קינדער, און באַטייענדיק זיך צו צוגעבן
זיין שטימ אַ ווייכקייט און גוטמוטיקייט, האָט ער געזאָגט:

— הערט, יאַסן, אַזוי טויג נישט! איר אליין ווייסט מיטשטאַמע

נישט, וואָס איר טוט! איר באַליידיקט דעם פרעזידענט!

אום האָט געענטפֿערט מערי.

עסלעכע זינגלעך האָבן זי אופגעהויבן הויך אָף די הענט, און
זי, אַ פֿאַרוויטלטע פֿון קאָס און אירעגונג, האָט קומאַט אַריינגע-
שריען אים אין פֿאַנים אַרײַן:

— דאָס באַליידיקן מיר דעם פּרעזידענט? און דער פּרעזי-
דענט אונדו האָט ניט באַליידיקט? איך בין אַ טאַכטער פֿון אַן
אַרעמען פֿאַבעטער, נאָר ווען צו מיר קומען געסט קאָן איך זיי
אופֿנעמען. מיר זיינען געקומען צום פּרעזידענט פֿאַר אַזויפֿיל
וויאַרסט— מיר זיינען אַזוי מיר, אַזוי פֿאַרמאטערט, און ער האָט
קײן בעסערס ניט געפֿונען. ווי ניט אירפֿונעמען אונדו. האָט ער
דען אונדו ניט באַליידיקט?

— באַליידיקט, באַליידיקט! אַזוי טובּ מען ניט!
די קינדער זיינען געווען שטאַרק צוקאַכט. זיי האָבן שוין
לאַנג איינגעזען, אַז צום פּרעזידענט וועלן זיי ניט צוקומען. דער-
דאָזיקער גאַנצער צוגאַנג האָט שטאַרק אופֿגעדענט זייערע קינד-
דערשע הערצער און אַנועשפּילט מיט צאָרן און באַליידיקונג.
— הערט!— איר אַרופֿגעקראַכן אָף די פּלייצעס פֿון די כאַוויי-
רים דער געלער דושאַי.

— הערט אַלע! אינדזערעך לערער האָבן אינדו געזאָגט, אַז
דער פּרעזידענט איז אַ גוטער, און ער ווײַס ניט פֿון דעם, וואָס
די פּאַליציי טובּ אין די שטאַטן, און מען דאַרף אים נאָר גוט
אַ בעט טאָן. און ער וועט אַלץ אויספֿירן. נאָר דאָס אַלץ איז
ניט עמעס! אינדזערעך לערער האָבן געזאָגט ליגנס! ליגנס גע-
זאָגט!

— ליגנס!

נאָך דושאַיען האָט גענומען אַ וואָרט עפעס אַ קלייניק מיי-
דעלע, וואָס האָט זיך בײַ איר קיינמאָל ניט אַרויסבאַוויזן.
— איך, כאַוויירים, וועל בלויז זאָגן, אַז גערעכט איז געווען
דער שוואַרצבערדיקער, וואָס האָט געזאָגט... אַ ווי האָט ער גע-
זאָגט? יאָ... אַז דער פּרעזידענט איז דער גרעסטער פּאַליסמען
און באַקומט פֿון די מיליאָנערן גרויסע סומען געלט... אָט!

א דונערדיקער געלעכטער. געמישט מיט געשרייען פֿון פראָ-
טעסט, האָט באַגענט אירע ווערטער:

— דאָס איז אַ פֿרעכהייט!— האָט עמיצער געוואָרדעוועט.

— ריכטיק, איר זיינט כוואַסן, קינדער!

— ביידער מיטן פֿרעזידענט!

אַ צווייטע גרופע פּאָליסלייט איז געקומען צוהילף. די קייט,
וואָס האָט אַרומגערינגלט די קינדער, איז געוואָרן פֿרייטער, און
דער אוילעס איז אָפּגעשטויסן געוואָרן ווייטער. ערגעץ דאָ ניט
ווייט האָט זיך שאַרף צוהודעט דאָס פֿייַל פֿון אַן אוּטאָמאָביל,
נאָך אים אַ צווייטער, אַ דריטער, דער אוילעס האָט זיך צורוקט
אין די זייטן, און עטלעכע גרויסאָוטיקע מאַשינעס זיינען לאַנג-
זאם דורכגעפֿאַרן גלייך צו די קינדער, בלויז אין דער סאַמע פֿאַ-
דערשטער זיינען געזעסן צוויי עלעגאַנט געקליידעטע דאַמען. די
אַנבעריקע מאַשינען, וואָס זיינען זיי נאָכגעפֿאַרן, זיינען ליידיק
געווען.

צווערשט האָט ניט דער אוילעס, ניט די קינדער פֿאַרשטאַנען,
וואָס דאָ טוט זיך, דערנאָך, ווען די קייט פֿון די פּאָליסלייט
האָט געלאָזן אַ וועג פֿאַר די מאַשינען, האָט עפעס אַ פֿאַרגעפֿיל
אַלעמען פֿון עטוואָס אומדערוואַרטעס אַרומגעכאַמט, איינע פֿון די
דאַמען האָט זיך אָפּגעהויבן אין גענומען רייזן מיט אַ זיסער,
ליבלעכער שטייב:

— איר ווייסט שוין, אז דער פֿרעזידענט וועט אייך ניט אָפּ-
געמען, קינדער! נאָר ער האָט אונדז באַפֿולמעכטיקט...
די יאַטן האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צו די אוּטאָמאָבילן און זיי
אַרומגערינגלט.

— ער האָט אונדז באַפֿולמעכטיקט באַגעגענען אייך, ווי גע-
הערניק, מיר וועלן אייך אוועקזעצן אָפּ די מאַשינען און אָפּפֿירן
אין שטאָט, דאָרט וועט איר באַקומען אַ גוטן פֿרישטיק, מען
וועט אייך אַרומיאַשן אין איבערטאָן, איר וועט איבערנעכט-

סיקן אין ריינע אין ווייכע בעטן. און דערנאך וועלן מיר אײך
אינדערפרי מיטן אייזנבאן אויסריכטן אהיים.

צוואַמען מיט אונדזערע פּאָטערס? האָט עפּיצער א פּרעג
געטאָן.

— מיט אונדזערע פּאָטערס!

— מיט די פּאָטערט!

— מיר פּאָדערן!

די דאַמע האט אייגענהייבן די האַנט. אַן איינגעצויגענע מיט
אַ זאַמשענער ווייסער הענטשקע.

— רעגט זיך גיט אויף קינדער! — האָט זי געזאָגט — מיר וועלן
וועגן אַלק איבערשמועסן אינאַײַנט.

— ניין טייקעף, זאָגט אינדז צו שוין!

— שוין!

— שוין!

— שוין!

— קינדער, איר דאַרפט פּרונער פֿון אַלץ אַפרוץ!

— מיר דאַרפֿן פּרונער פֿון אַלץ אינגזערע פּאָטערס!

— אונדזערע פּאָטערס!

— אונדזערע פּאָטערס!

אין דער דאַמעס קאָל האבן זיך דערהערט טענער פֿון אים —
צופֿרידנהייט און פֿאַרווונדערונג.

— איר זייט גיט קיין נוסע קינדער! איר זייט גיט ווערט דו

זאָרג פֿון דעם הער פּרעזידענט, פֿונדעסטוועגן לייגן מיר אײך

פֿאַר אַן אַפרו אין שפּייז און זיסע זאַכן, אַסאַך זיסע זאַכן!

— בעהיימע!

דאָס וואָרט האָט דייטלעך אָפּגעקלונגען, אַ שניידקס, ווי
אַ פּאַטש. די דאַמע אין אווטאָמאָביל איז בלאַס געוואָרן און האָט
פֿאַרביסן די ליפּ. די פּאַליסלייט זיינען געשטאַנען, גיט וויסנדיק,
זאָס צו טאָן.

— צושטעלס זיך און די רייסן. יאטן—האָט ביל אַ קאַמאַן-
דעווע געטאָן—שנעל!

די קאַלאָנע האָט זיך אויסגעצויגן אין אַ געדריידלטער ליניע.
— מיר וועלן גיין צוריק. מיר האָבן נישט וואָס צו טאָן דאָ.
און איר... ער איז צוגעגאַנגען צום אווטאָמאָביל. אין וועלכן עס
זינגט געזעסן די דאַמען—און איר הערט אויס... וואָס האָט איר
געמיינט? אַז מיר אָרעמע, הונגעדיקע קינדער, וואָס... וואָס...
צוליב אַ זיסע זאַך וועלן מיר... אַזא גרויסע און אַזא בע-
היימע!...

ער האָט זיך אָפגעקערט אין רוזק פֿאַרנומען זיין אָרט אין
שפיץ פֿון דער קאַלאָנע.

דערנאָך, איידערן אָפגעבן אַ באַפֿעל צו קאָן זיך גיין, האָט
ער אַרומגעכאַפט מיטן בליק די קינדערטע קאַלאָנע.

— יאטן!—האָט ער געזאָגט רוזק און הייך—ביז איצט האָב
איך קאַמאַנדעוועט: קאַלאָנע פֿאַרויס! איצט וועט די קאַמאַנדע
זיין אַן אַנדערע. דער עס איז נישט איינשטוימיק. קאָן פֿאַר-
בלייבן דאָ און עסן קאַנפֿעקטן באַ אַט דער אויסגעפֿאַרנטעוועטער
ליאַלקע.

— אַכטונג!

— קאַמוניסטישע גרופן פֿאַרויס!

די ווערטער האָבן זיך געשפּרייט דייטלעך און אומגעריכט
פּרעכטיקע. די קינדער האָבן אַ ציטער געטאָן. ווי אומגערן אויפ-
געהויבן די הענט צו די היטלען אין קעפקעס און אַנטבלויזונדיק
די קעס, זיינען זיי באַ אַ טויטשטילן שווינגן פֿון דעם אוילעס
אוועק אָף צוריק. —

די קייט פֿון דער פּאַליציי איז געוואָרן דורכגעריסן דורכן
אַנדראָנג פֿון די סאָדערשטע רייען. קיינער האָט זיך נישט אַ ריר
געטאָן אָף אָפּשטעלן די אָפּמאַרשירנדיקע. עס האָבן געציטערט
די מאַשינען פֿון די ליידיקע און אומגויטיקע אווטאָמאָבילן, עס

האַבן זיך גערויטלט פֿאַר באליידיקונג די באַקן פֿון דער אָנגע-
פֿאַרבטער דאַמע; עס האָט געשוויגן דער אוילעם. אַן אָפגעשטוי-
סענער דורך דער פּאַלציי צום וואַקואל; עס האָבן זיך ווי צו-
זאמענגעגאַסן אין איין ווייטן פֿלעק צענדליקער בלאַנדע, שוואַר-
צע און רויטהאַריקע קעס; ס'זיינען געשוומען, איינגעוויקלט
אין וואַלקנס שטויב. רויטע פּלאַקאַטן-לענטעס — און עס זיינען
זיך צעגאַנגען אין דער ווייטן די ווערטער פֿון דעם ליד:

אין דער ברענט דאַרטן אינדער בלוט
אף פּלאַטערנדיקער פּאַנען-גלויט:

Printed in S.S.S.R.

А ИРКУТАЎ

САХОД НА ВАШЫНГТОН

БЭП 45 177Б